Ազգ
Azg
armenian daily

24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2001 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 (2216)

Հոկտեմբերի 27-ի գործով դատավարությունը կսկսվի փետրվարի 15-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Որոշվել է հոկտեմբերի 27-ի գործով դատավարությունը սկսել փետրվարի 15-ին՝ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նիստերի դահլիճում: Գործը քննվում է Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի վարույթում, գործով նախագահող դատավորն է նշված դատարան գործուղված Մալաթիա-Սեբաստիա դատարանի դատավոր Սամվել Ուզունյանը:

Գործով անցնում են 13 մեղադրյալներ, այդ թվում ահաբեկչությունն իրականացրած 5 անձինք՝ Նաիրի եւ Կարեն Հունանյանները, Դերենիկ Բեջանյանը, Էդիկ Գրիգորյանը, Վռամ Գալստյանը:

Տուժողներ են ճանաչված 91, վկաներ՝ 129 անձինք:

Դատարանում մեղադրանքը պաշտպանելու են ՀՀ զինդատախազի տեղակալ Արմեն Հարությունյանը, զինդատախազության դատարաններում քրեական գործերով մեղադրանքի պաշտպանության բաժնի դատախազներ Անահիտ Եղիազարյանը եւ Հակոբ Մարտիրոսյանը, ՀՀ գլխավոր դատախազության դատարաններում քրեական գործերով մեղադրանքի պաշտպանության վարչության ավագ դատախազ Գագիկ Ավետիսյանը:

ԱՅԺ

Այսօր նախագահ Քոչարյանը մեկնում է Ֆրանսիա

Հունվարի 25-ին Ստրասբուրգում տեղի կունենա ԵԽ-ին ՀՀ անդամակցության պաշտոնական արարողությունը, հաջորդ օրը Փարիզում՝ Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպումը

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Հունվարի 22-ին Ստրասբուրգում սկսվել եւ մինչեւ 26-ը կշարունակվի Եվրախորհրդի (ԵԽ) խորհրդարանական վեհաժողովի (ԽՎ) հերթական նիստը, որի ընթացքում կբարձրացվի Հայաստանի Հանրապետության որպես ԵԽ լիիրավ անդամ երկրի դրոշը: Պաշտոնական արարողությանը մասնակցելու նպատակով այսօր ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորած պատվիրակությունը մեկնում է Ստրասբուրգ: Ինչպես երեկ կայացած մամլո ասուլիսում նշեց նախագահի խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը, ԵԽ-ին ՀՀ անդամակցության պաշտոնական արարողությունը կսկսվի հունվարի 25-ի առավոտյան. «Այն կսկսվի ԵԽ գլխավոր քարտուղար Վալտեր Շվիմմերի ելույթով, որից հետո ՀՀ արտգործնախարար Վ. Օսկանյանը պրն Շվիմմերին կհանձնի ԵԽ կանոնադրության վավերագիրը, ապա կստորագրի ՀՀ անդամակցության արձանագրությունը: Փաստաթղթերի ստորագրումից հետո ուղերձներով հանդես կգան Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Ռ. Քոչարյանն ու Հ. Ալիեւը, Լատվիայի ԱԳ նախարար Ինդուլիս Բերզինշը եւ ԵԽ ԽՎ նախագահ Ռասսել Ջոնսթոնը: ԵԽ գլխավոր մուտքին հարող հարթակում կբարձրացվի ՀՀ դրոշը, կհնչի ՀՀ օրհներգը: Պաշտոնական արարողության ավարտից հետո ԵԽ ԽՎ կլոր դահլիճում ելույթ կունենա Ռ. Քոչարյանը»: Նման արարողակարգ է հաստատված նաեւ Ադրբեջանի համար, որը, ինչպես հայտնի է, ԵԽ-ին անդամակցում է ՀՀ-ի հետ միաժամանակ:

Հունվարի 25-ին նախագահ Քոչարյանը կայցելի մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան եւ կհանդիպի դատարանի նախագահի հետ: Ավելի ուշ նախատեսված են ՀՀ նախագահի հանդիպումները ԵԽ գլխավոր քարտուղար Շվիմմերի, ԵԽ ԽՎ նախագահ Ջոնսթոնի, ԵԽ նախարարների կոմիտեի նախագահ, Լատվիայի արտգործնախարար Բերզինշի հետ: Պրն Շվիմմերի, Ջոնսթոնի եւ Բերզինշի անունից Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների պատվին կտրվի պաշտոնական ճաշ, ապա տեղի կունենա Ռ. Քոչարյանի եւ Հ. Ալիեւի մամուլի ասուլիսը:

Հունվարի 26-ին նախագահ Քոչարյանը կժամանի Փարիզ, որտեղ տեղի կունենա նրա եւ Ադրբեջանի նախագահ Հ. Ալիեւի հանդիպումը: Բանակցությունների ավարտին երկու նախագահները կճաշեն Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի հետ:

Նախագահ Ռ. Քոչարյանի գլխավորած պատվիրակության կազմում են արտաքին գործերի եւ արդարադատության նախարարները, ԱԺ-ում ներկայացված խմբակցությունների եւ խմբերի ղեկավարները, պատգամավորներ, եվրոպական երկրներում ՀՀ դեսպաններ:

Շիրակ-Ալիեւ նախնական հանդիպում Փարիզում

Այսօր Փարիզում տեղի կունենա Ֆրանսիայի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Ժ. Շիրակի եւ Հ. Ալիեւի հանդիպումը: Բանակցությունների գլխավոր թեման Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման խնդիրն է: Հունվարի 24-ի երեկոյան Ադրբեջանի նախագահը կժամանի Ստրասբուրգ՝ մասնակցելու ԵԽ-ին Ադրբեջանի անդամակցության պաշտոնական արարողությանը: Հունվարի 25-ի երեկոյան Հ. Ալիեւը Ստրասբուրգից կվերադառնա Փարիզ՝ մասնակցելու եռակողմ հանդիպմանը՝ Ալիեւ-Քոչարյան-Շիրակ:

Ադրբեջանի նախագահը հետաձգել է այցը Անկարա

ՄՈՍԿՎԱ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հետաձգել է Անկարա կատարելիք այցը, ուր նա մտադիր էր ժամանել հունվարի վերջին եւ ընդգրկուն համաձայնագիր ստորագրել Շահ Դենիզ հանքավայրից Թուրքիա գազի մատակարարման մասին, հաղորդում է «Վրեմյա նովոստեյ» թերթը: Այդ հանքավայրի պաշարները գնահատվում են 1 տրիլիոն խմ, գազը պետք է թուրքական շուկա մտներ 2002 թվականի վերջին-2003 թվականի սկզբին: Պարզվեց, որ նախագահի գնալն իմաստ չունի. կողմերն այդպես էլ չկարողացան պայմանավորվել գլխավորի՝ Անկարայի կողմից գազի գնման ծավալների շուրջ: Բաքուն առաջարկում է սկսել տարեկան 4-5 մլրդ խմ-ից, պայմանով, որ հեռանկարում այդ թիվը կաճի մինչեւ 16 մլրդ խմ: Այդ ծավալների շուրջ պայմանավորվածություն էր ձեռք բերվել Թուրքիայի նախկին նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի հետ:

Իսկ Թուրքիայի նոր իշխանությունները պատրաստ են ներմուծել ոչ ավելի, քան 2 մլրդ խմ գազ, ինչը ձեռնտու չէ ոչ Բաքվին, ոչ էլ մանավանդ նախագծի օպերատոր British Petroleum Exploration Ltd ընկերությանը: Թուրքիայի կողմից առաջարկվող ծավալների դեպքում նախագիծն անշահութաբեր է դառնում:

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԽՈՒՃԱՊ

Թուրքիան խաչակրաց նոր արշավանքների թիրա՞խ, թե՞ ծավալվում է Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

«Ազգը» պարբերաբար անդրադառնում է Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի 1915 թ. Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու օրինագծի ընդունման թուրքական արձագանքներին: Հետեւելով թուրքական պետհեռուստատեսության հաղորդումներին, ինչպես նաեւ մամուլի տեսության ծրագրերին, արձագանքներն ակամա պայմանավորում ես Թուրքիայի իշխանություններին հետզհետե համակող խուճապային տրամադրություններով: Ընդ որում, Ֆրանսիային հակազդելու որեւէ լուրջ լծակի բացակայությունը Հայոց ցեղասպանության փաստի եվրոպական այլ երկրներում, ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ում ճանաչման հավանականությունն էլ այդ տրամադրություններն է պայմանավորում: Թուրքական իշխանությունների խուճապն այսպիսով դառնում է թե՛ վիրավորվածության եւ թե՛ ջղագրգռության նշան:

Հասկանալի է, որ նրանք ֆրանսիական գործադիր իշխանություններից եւ հատկապես նախագահ Ժակ Շիրակից են վիրավորված, պատճառաբանելով, թե վերջինս մատը մատին չի խփել խոչընդոտելու ցեղասպանության օրինագծի ընդունումը Ֆրանսիայի ԱԺ-ում: Ահա թե ինչու Թուրքիայի քաղաքական շրջանակները Ֆրանսիայի ԱԺ-ի փոխարեն հենց նրա նախագահին են դատապարտում: Նման մոտեցմամբ դատապարտումը որպես վիրավորվածության արտահայտություն, արտահայտում է նաեւ նախագահ Շիրակի վրա ճնշում գործադրելու թուրքական մտադրությունները:

Տես ♦ էջ 5

Թուրքիան չեղյալ է հայտարարել լրտես-արբանյակ արտադրելու Ֆրանսիայի հետ կնքած պայմանագիրը

ԱՆԿԱՐԱ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թուրքիան չեղյալ է հայտարարել իր համար առաջին լրտես-արբանյակ արտադրելու Ֆրանսիայի հետ կնքված պայմանագիրը: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալության հաղորդման, այդ մասին այսօր հայտարարել է Թուրքիայի ռազմական գերատեսչության ղեկավար Սաբահաթդին Չաքմաքօղլուն: 149 մլն դոլար արժողությամբ արբանյակի պատվերը տրված էր «Ալկատել» ֆրանսիական ընկերությանը:

Չաքմաքօղլուն նաեւ հաղորդել է, որ «Ժիաս» ֆրանսիական ֆիրման կարող է հանվել նոր սերնդի հազար տանկ արտադրելու՝ Անկարայի կողմից անցկացվող միջազգային հայտամրցույթից: Այդ նախագիծը գնահատվում է 5-6 մլրդ դոլար:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մասխադովը հատուկ պլան է ընդունում

ՄՈՍԿՎԱ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսպես կոչված «Իչկերիայի Չեչենական Հանրապետության պաշտպանության պետական կոմիտեն» այս գիշեր ընդունել է չեչենական զինված կազմավորումների հետագա գործողությունների հատուկ պլան: Ինչպես հայտնի է դարձել ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին, այդ պլանի համաձայն, մինչեւ հունվարի վերջը Չեչնիայի հարավում լեռնանտառային տեղանքում գործող գրոհայինների բոլոր խմբերը պետք է իջեցվեն հարթավայր: Գործակալության աղբյուրն ընդգծում է, որ տվյալ պլանը վերաբերում է միայն Մասխադովին ենթակա գրոհայիններին: Ենթադրվում է, որ մինչեւ գարնան գալը կպահարկվի լեռնային ռազմահանգրվանների 90 տոկոսը, զենքը եւ զինամթերքը կթաղվեն գաղտնարաններում: Նրանց, ում որոնում է դաշնային արդարադատությունը, Մասխադովը որոշել է ձմռանն ուղարկել Ադրբեջան եւ հարեւան Վրաստան: Շարքային գրոհայինները պետք է «օրինականանան» բնակավայրերում, իսկ նրանք, ովքեր տարբեր պատճառներով համաներման տակ չեն ընկնում, ուղարկվելու են Ինգուշիա:

Սիրիայի նախագահը կմեկնի Իրան

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 24-ին Սիրիայի նախագահ Բաշար Ասադը պաշտոնական այցով կմեկնի Իրան: Այցի ընթացքում Ասադը մտադիր է այաթոլլահ Ալի Խամենեիի եւ նախագահ Մոհամմադ Խաթամիի հետ քննարկել տարածաշրջանային զարգացման ուղիները, մասնավորապես, երկու երկրների միջեւ առեւտրի զարգացման հետ կապված հարցերը: 1979 թվականից, Իրանում Իսլամական հեղափոխությունից հետո, երբ Սիրիան պաշտպան կանգնեց շահին տապալած հեղափոխականներին, այդ երկու երկրներին շաղկապում են բարեկամական սերտ հարաբերություններ:

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Թուրք ջարդարարների մահվան դատապարտումը իթթիհատականների եւ քեմալականների կողմից

Ճանաչված ցեղասպանագետ պրոֆ. Վահագն Տատրյանի «Ազգ»-ի ներկա համարի 4-րդ էջում տպագրված ուսումնասիրությունը բոլորովին նոր տեսանկյունից է դիտում հայկական կոտորածները: Խոսքը վերաբերում է մի շարք թուրք ջարդարարների՝ ցեղասպանության գլխավոր դերակատարների մահվան դատապարտմանը, ինչպես իթթիհատականների, այնպես էլ քեմալականների կողմից զանազան ուղիներով՝ գնդակահարություն, կախաղան եւ այլն: Հոդվածի թուրքերեն տարբերակը երկու մասով տպագրվել է թուրքական «Ենի Գյունդեմ» ծայրահեղ լիբերալ թերթի նոյեմբերի 2-ի եւ 3-ի համարներում՝ մեծ հետաքրքրություն եւ խռովք առաջացնելով թուրք ընթերցողների, ինչպես

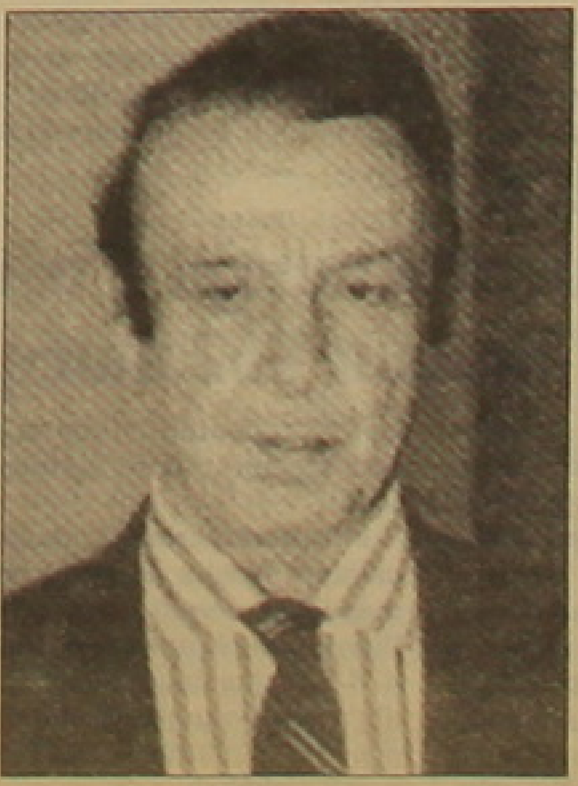

նաեւ մտավորականների եւ պաշտոնական անձանց շրջանում: Թուրքական իշխանությունները դժվարին կացության են մատնվել՝ չկարողանալով հակադրվել թերթին, քանի որ Մուսթաֆա Քեմալին սպանելու եւ նրա իշխանությունը տապալելու դավադրության հոդվածում բերված փաստերը անհերքելի են: Մուսթաֆա Քեմալի եւ իր ենթակաների կատարածը սերիական ոչնչացումն էր իրենց քաղաքական հակառակորդների: Պրոֆ. Տատրյանը, ըստ ստացված տեղեկությունների, նպատակ ունի ընդարձակելու այս ուսումնասիրությունը եւ հետագայում գիտական հրապարակության հանձնելու հավելյալ մանրամասներ:

Տես ♦ էջ 4

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Պետական կառավարման համակարգը կոշտ է եւ բարեփոխումների կարիք է զգում

Մամուլի ազգային ակումբում ընդգծեց Տիգրան Թորոսյանը

Մամուլի ազգային ակումբի «Հրատապ թեմա» ծրագրի շրջանակներում հունվարի 23-ին «Հոլսբեն» սրճարանում լրագրողները հանդիպեցին ԱԺ փոխնախագահի Տիգրան Թորոսյանի հետ: Հրատապ թեման կադրային փոփոխություններն էին եւ դրանց հանդեպ հանրապետականների դիրքորոշումը:

Սկզբից եւեթ Թորոսյանն ընդգծեց. «Ընտրություններում մեծամասնություն ստացած քաղաքական ուժը՝ Միասնությունը, առաջին հերթին է պատասխանատու երկրում կատարվող իրադարձությունների, հաջողությունների եւ անհաջողությունների համար. սա պարզ բանաձեւ է եւ վիճարկելի չէ»: Ինչ վերաբերում է իրականացվող կադրային քաղաքականության մեջ Հանրապետական կուսակցության դերակատարմանը, ապա «մեր երկրի քաղաքական զարգացման մակարդակին համապատասխան Հանրապետական կուսակցությունը, որպես քաղաքական մեծամասնություն կազմող ուժերից մեկը, համապատասխան դերակատարություն ունի», նկատեց ՄԱԱ-ի հյուրը, միաժամանակ ավելացնելով, որ կուսակցությունը կարող էր եւ ունենալ «լիարժեք դերակատարություն, բայց դա միայն ցանկություններով չի լինում»:

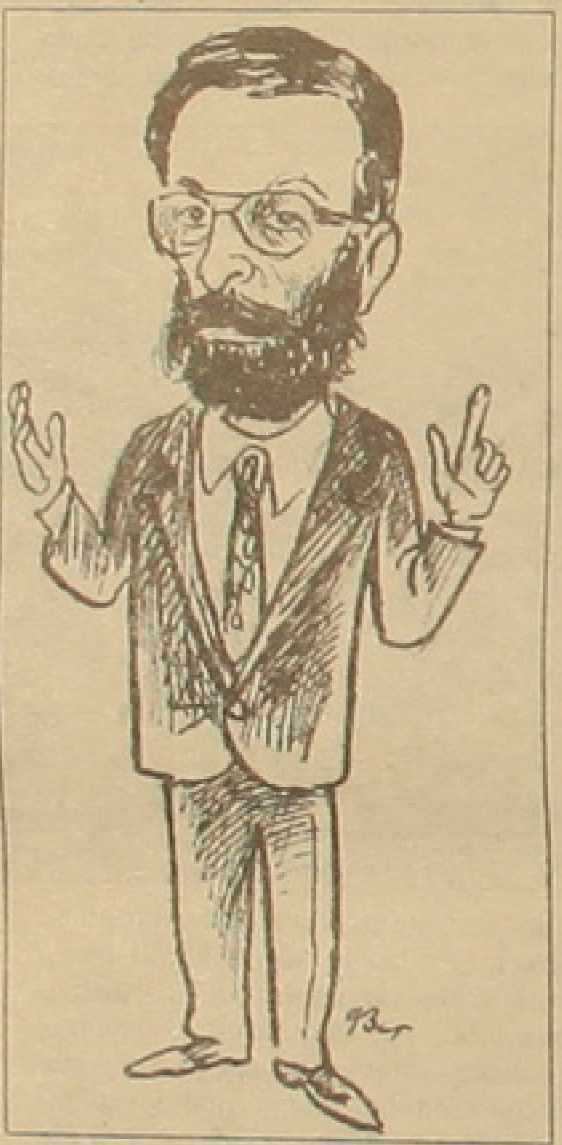

Պատասխանելով մեր այն հարցին՝ ըստ որի քաղաքական մեծամասնությունը ներկայացնող Հանրապետական կուսակցության խորհրդի նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանին կադրային վերադասավորումների արդյունքում վարչապետության որքան ժամանակ է մնացել, հիշյալ կուսակցության խորհրդի փոխնախագահ Տ. Թորոսյանը նախ նշեց, որ «բոլոր պաշտոններն էլ ժամանակավոր են», ապա ավելացրեց. «Երբ քաղաքական ուժը կամ գործիչը պաշտոն է ստանում, պետք է մտածի ոչ թե այն մասին, թե իրեն որքան ժամանակ է մնացել աշխատելու, այլ թե այդ ժամանակահատվածում ինչպես ավելի մեծ աշխատանք անի, որ լիարժեք կարողանա օգտագործել պաշտոնի ընձեռած հնարավորությունները»:

Անդրադառնալով դաշնակցության իշխանության գալու հարցին, ԱԺ փոխնախագահը ասաց, որ այդ ամենը արդյունք է անեկդոտների, եւ «որեւէ իրական փաստ դեռեւս գոյություն չունի», մանավանդ որ «կադրային փոփոխությունների տրամաբանությունն այս տեսակետից, ի տարբերություն նախորդ տարիների, հասկանալի է»: Ըստ Թորոսյանի՝ «անհեթեթություն էր ազատ տնտեսական հարաբերությունների ջատագով կառավարության կազմում Կոմկուսի ներկայացուցչի ներկայությունը»: Թորոսյանը տրամաբանական է համարում Լոքյանի նշանակումը, քանի որ ՀՅԴ-ն «հիմնականում պաշտպանել է կառավարության մոտեցումները»: Անդրադառնալով ԱԺ-ի լուծարման շուրջ անվերջ պտտվող լուրերին՝ Մամուլի ազգային ակումբի հյուրը դրա պատճառներից մեկը քաղաքական դաշտի անկայունությունը համարեց, իսկ «քաղաքական ասպարեզին վերաբերող իրադարձությունները հիմնված են բանսարկությունների, խարդավանքների, ասեկոսեների վրա», քանի որ «ավանդույթների բացակայությունն առաջացնում է քաղաքական նեղմտություն»:

Պատասխանելով մեր այն հարցին, ըստ որի արդյոք պարբերաբար ճգնաժամերի մեջ հայտնվող «Միասնությունը» արհեստական կառույց չէ՞, ինչպիսին էր 1994-ին ստեղծված «Հանրապետություն» միավորումը, ՄԱԱ-ի հյուրը նշեց, որ «այդ երկու միավորումների միջեւ կան էական տարբերություններ, «Հանրապետություն»-ում ՀՀՇ-ն ուներ բացարձակ մեծամասնություն, իսկ «Միասնություն»-ում դերաբաշխումը գրեթե հավասար է»: Ըստ նրա, եթե «Միասնությունը» չգործի ըստ գաղափարախոսական եւ սկզբունքային մոտեցումների, ապա ճգնաժամերն անխուսափելի են:

Մենք փորձեցինք նաեւ ճշտել, թե արդյոք Թորոսյանը համաձայն է Բագեյանի այն տեսակետին, ըստ որ կադրային քաղաքականությունը Հայաստանում ճիշտ չի իրականացվում եւ առաջ են քաշվում մարդիկ, որոնք կարողանում են քծնել, Թորոսյանը ընդգծեց, որ «պետական կառավարման համակարգը լուրջ բարեփոխումների կարիք ունի, այս հանգամանքը ոչ մի խելամիտ քաղաքական գործիչ չի կարող ժխտել», «բոլոր նեգատիվ երեւույթները, այդ թվում եւ կոռուպցիան, պետական կառավարման համակարգի բոլոր ոլորտներում մեծ տեղ են գրավում»: Նա ավելացրեց, որ «բարեփոխումները պետք է լինեն համակարգային, հնարավոր չէ մեկ ոլորտում դրանք իրականացնել, իսկ մյուսները եւս մնան, փորձը ցույց է տալիս, որ նման ընթացքը դատապարտված է. ողջ համակարգն այնքան կոշտ է եւ դժվար է բարեփոխվում, որ կարող է տապալել անգամ մեկ ոլորտում արվող քայլերը»: Քանի դեռ այդ խնդիրը չի լուծված՝ 5-6 տոկոսի հասնող ՀՆԱ-ի աճը որեւէ տնտեսական առաջընթացի չի հանգեցնելու: Սրա հետ սերտորեն կապված է նաեւ քաղաքական համակարգի բարեփոխումների հարցը, «այս երկու խնդիրների չլուծվելու դեպքում մենք դատապարտված ենք չլուծելու նաեւ տնտեսական խնդիրները», ընդգծեց Մամուլի ազգային ակումբի հյուրը:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Հայաստանը եւ Իրանը պետք է հնարավորինս սերտացնեն հարաբերությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը հունվարի 23-ին ընդունել է ԻԻՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Հոսեյն Նամազիին եւ նրա գլխավորած պատվիրակությանը: Ողջունելով նրանց այցը Հայաստան եւ դրա շրջանակներում հայ-իրանական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի 3-րդ նիստի անցկացումը, Ա. Մարգարյանը հույս է հայտնել, որ հանձնաժողովը կկարողանա արդյունավետ աշխատել ու լուծել իր առջեւ դրված խնդիրները: Վարչապետը բարձր է գնահատել հատկապես Հայաստանի անկախացումից հետո մեր երկրի եւ ԻԻՀ-ի միջեւ քաղաքական եւ տնտեսական համագործակցության զարգացումը: Ըստ Ա. Մարգարյանի, որպես տարածաշրջանում ընդհանուր շահեր ունեցող պետություններ եւ ռազմավարական գործընկերներ Հայաստանը եւ Իրանը պետք է հնարավորինս սերտացնեն երկկողմ հարաբերությունները՝ դրանք տեղափոխելով գործնական հարթություն:

Հոսեյն Նամազին իր հերթին բարձր է գնահատել Հայաստանի կառավարության ջանքերը՝ ուղղված երկկողմ հարաբերությունների զարգացմանը: Այդ տեսանկյունից Հ. Նամազին լավ առիթ է համարել Երեւանում անցկացվելիք միջկառավարական հանձնաժողովի հերթական նիստը, որտեղ համագործակցությանն ուղղված բազմաթիվ հարցեր կքննարկվեն, եւ արդեն իսկ որոշակի լուծումներ կգտնվեն:

Ըստ ՀՀ կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչության հաղորդագրության, Իրանի ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը հատկապես ամբողջությամբ չօգտագործված մեծ ներուժ է տեսնում առեւտրի ոլորտում, նշելով, որ ապրանքաշրջանառության ծավալները էապես մեծացնելու հնարավորություններ կան: Հ. Նամազին կարեւորել է երկու երկրների վարկային հնարավորությունների արդյունավետ օգտագործումը, բանկային ոլորտում ակտիվ համագործակցությունը, փոխշահավետ ներդրումների աշխուժացումը:

Ա. Մարգարյանը հավաստիացրել է, որ կարվի ամեն ինչ ձեռք բերված պայմանավորվածությունները ժամանակին կատարելու համար: ՀՀ վարչապետը հույս է հայտնել, որ հանդիպման ընթացքում շոշափված խնդիրները կդառնան հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի նիստի քննարկման թեմա եւ կգտնվեն դրանց լուծման որոշակի ուղիներ:

Դեսպան Մովսես Աբելյանը՝ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի գործադիր մարմնի նախագահ

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունվարի 22-ին Նյու Յորքի ՄԱԿ-ի կենտրոնատեղիում բացվել է ՄԱԿ-ի Մանկական հիմնադրամի (UNICEF) գործադիր մարմնի 2001 թ. տարեկան առաջին նստաշրջանը: Հիշեցնենք, որ 2000 թ. մայիսին Հայաստանն առաջին անգամ ընտրվեց 36 երկրներից կազմված ՄԱԿ-ի այս հեղինակավոր մարմնի անդամ՝ ձայների ճնշող մեծամասնությամբ շահելով ընտրությունները Ադրբեջանի նկատմամբ:

Ինչպես Արմենպրեսին հայտնեցին ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, գործադիր մարմնի անդրանիկ նիստը սկսվել է 2001 թ. նախագահի ընտրությամբ: Այդ պաշտոնը զբաղեցրել է ՄԱԿ-ում ՀՀ մշտական ներկայացուցիչ, դեսպան Մովսես Աբելյանը, որի թեկնածությունը երաշխավորվել է Արեւելյան Եվրոպայի երկրների խմբի կողմից՝ ՄԱԿ-ի համակարգում գործող աշխարհագրական հավասարաչափ ներկայացվածության սկզբունքի համաձայն:

Ելույթ ունենալով գործադիր մարմնի անդամների առջեւ, դեսպան Աբելյանը նախ շնորհակալություն է հայտնել իր նկատմամբ վստահության համար, ապա՝ ներկայացրել իր տեսակետները ՄԱԿ-ի Մանկական հիմնադրամի 2001 թ.-ի գործունեության, ինչպես նաեւ այս տարի կայանալիք երեխաներին նվիրված ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի հատուկ նստաշրջանի վերաբերյալ:

Նույն նիստին դեսպան Աբելյանը՝ որպես ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի գործադիր մարմնի նախագահ ընտրվել է նաեւ կրթական հարցերով ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի ու ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի համատեղ կոմիտեի անդամ:

Երկրաշարժ Արցախում

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 23-ին, տեղական ժամանակով ժամը 13:27-ին Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում տեղի է ունեցել երկրաշարժ, որի էպիկենտրոնը գտնվում է Ստեփանակերտ քաղաքից 50 կմ հյուսիս-արեւմուտք:

ՀՀ Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունից հայտնեցին, որ երկրաշարժի ուժգնությունը էպիկենտրոնում կազմել է 4-5 բալ: 2 րոպե անց նույն էպիկենտրոնում գրանցվել է երկրորդ ցնցումը, որի ուժգնությունը կազմել է 3-4 բալ:

Շնորհվելու է «ՀՀ նախագահի մրցանակ»

2000 թ. սեպտեմբերին ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի Նյու Յորք եւ ժնեւ այցից հետո ՀՀ նախագահի եւ «Ռոբերտ Պողոսյան եւ որդիներ» հիմնադրամի ներկայացուցիչների միջեւ ձեռք էր բերվել պայմանավորվածություն ՀՀ նախագահի մրցանակ հիմնելու, ֆինանսավորելու վերաբերյալ: Նախագահի մամլո խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը տեղեկացրեց, որ օրերս «Ռոբերտ Պողոսյան եւ որդիներ» հիմնադրամի եւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի միջեւ կնքվել է համապատասխան պայմանագիր՝ մրցանակների հանձնման կարգի եւ շնորհման մասին: Նախագահ Քոչարյանը ստորագրել է հրամանագիր, համաձայն որի ամեն տարի «ՀՀ նախագահի մրցանակ» է շնորհվելու հայտնագործության կամ զգալի ավանդ ներդնելու համար հետեւյալ բնագավառներում՝ բնական եւ տեխնիկական գիտություններ, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ, գրականություն եւ արվեստ, առողջապահություն, մարդկային եւ հասարակական արժեքներ:

Սեփ. լրատ.

ՀՀ քաղաքացու անձնագիր է ստացել 1 մլն 917 հազար 862 մարդ

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1994 թվականից մինչ այսօր ՀՀ քաղաքացու անձնագիր է ստացել 1 մլն 917 հազար 862 մարդ, հայտնեց ՀՀ ՆԳ նախարարության անձնագրային եւ վիզաների վարչության պետ Ալվինա Զաքարյանը:

Հիշեցնենք, որ նախկին խորհրդային անձնագրերի վավերականության ժամկետը լրացել է 2000 թ. հուլիսի 1-ին, եւ հին անձնագրերով այլեւս անհնար է գործարք կատարել, անգամ կենսաթոշակ ստանալ: Այն քաղաքացիները, ովքեր չեն հասցրել նշված ժամկետում ՀՀ անձնագրեր ստանալ՝ ներկայումս էլ կարող են դիմել, իսկ ուշացման համար, ըստ Ա. Զաքարյանի, տույժեր չեն գործում:

Ինչ վերաբերում է փախստականներին, ապա անցած տարվա մայիսից նրանց տրվում են վկայականներ, որոնք փոխարինում են անձնագրին: Մինչեւ այժմ այդպիսի վկայականներ ստացել է 4748 փախստական, իսկ 1503 փախստականի տրվել է միջազգային ճամփորդական փաստաթուղթ, որը վերջիններիս «ճամփորդելու» հնարավորություն կընձեռի:

Ինքնասպան է եղել ներքին գործերի նախկին աշխատակիցը

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Ներքին գործերի մարմինների նախկին աշխատակից, 45-ամյա Արմեն Արզումանյանը հունվարի 18-ին ինքնասպան է եղել սեփական բնակարանում: Ինչպես հաղորդեց Երեբունի համայնքի դատախազության քննիչ Սարգիս Մնացականյանը, Արզումանյանը, ընդունելով դիմեդրոլի 10 հաբ, փակվել է լոգարանում: Այնուհետեւ գործի է դրել կոշկակարի լայն դանակը եւ կտրել ձեռքերի, պարանոցի, ոտքերի եւ նույնիսկ որովայնի շրջանի երակները:

Քննիչի խոսքերով, Արզումանյանի կինը կատարվածի մասին չափազանց ուշ է իմացել: Չնայած արյունահոսությունը դադարեցնելու նրա փորձերին՝ ամուսինը մահացել է մինչեւ ոստիկանության ժամանելը: Ինքնասպանը մահից առաջ գրություն չի թողել: Քննիչը հաղորդեց, որ չորս երեխայի հայր հանդիսացող եւ հոգեկան հիվանդությամբ տառապող Արզումանյանը դեռ մի քանի տարի առաջ ազատվել է ներքին գործերի մարմիններից:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ

Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221

Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353

Համակարգչային
ծառայութիւն / հեռ. 562941, 582483

Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Յղումը «Ազգին» պարտադիր է

Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

«Հայաստանին բնորոշ է վարչարարական կոռուպցիան»

Համաշխարհային բանկն աջակցում է նաեւ Հայաստանի հակակոռուպցիոն հանձնաժողովի աշխատանքներին

«Միգուցե սա իմ ամենակարեւոր եւ ամենահուսալի այցելություններից մեկն է, որ երբեւիցե ունեցել եմ», վերջին օրերին Հայաստանի կառավարության եւ մի շարք բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ ունեցած գործնական հանդիպումներն այսպես գնահատեց ՀԲ-ի տարածաշրջանային տնօրեն Ջուդի Օ'Քոնորը: ՀԲ-ի գրասենյակում հունվարի 23-ին հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ, ամփոփելով հերթական այցելության արդյունքները, տկն Օ'Քոնորը նշեց, որ չնայած Հայաստանը բարեփոխումների զգալի ուղի է անցել, սակայն երկրում աղքատները՝ դեռեւս մեծ թիվ են կազմում:

ՀԲ-ին ներկայացված տվյալների համաձայն, հանրապետությունում աղքատության ցուցանիշը նվազել է, սակայն ծայրահեղ աղքատությունը, որն ամենամտահոգիչն է, մի քիչ մեծացել է: Տկն Օ'Քոնորը գտնում է, որ աղքատության հարցը կառավարության եւ կազմակերպությունների, ինչպիսին ՀԲ-ն է, առանձնահատուկ ուշադրության առարկան պետք է լինի: ՀԲ-կառավարության համատեղ ծրագրերից նա կարեւորեց աղքատության կրճատման ռազմավարական ծրագիրը, որը կառավարությունը պատրաստել է 7-8 ամսում եւ ինտերնետ ցանցում տեղադրելով՝ քննարկման է հրավիրում բոլորին:

Ջուդի Օ'Քոնորը ՀՀ կառավարության հետ քննարկել է ՀԲ-ի ռազմավարության հարցը, որը պետք է հիմնված լինի կառավարության ռազմավարության վրա: Բանկը 2-3 տարին մեկ անգամ երկրի հետ իր հարաբերությունները ճշգրտում է փաստաթղթով եւ, ի տարբերություն նախորդ տարիների, ՀԲ-ն փոխել է քաղաքականությունը՝ երկրի աջակցման ռազմավարությունն այսուհետ հանրության քննարկման առարկա կդառնա: ՀԲ-ի ռազմավարությունը երեք հիմնական ուղղություններով է զարգանալու՝ պահպանել մակրոտնտեսական կայունությունը, խրախուսել տնտեսական աճը եւ աշխատատեղերի ստեղծումը, ավելի բարելավել այն նպատակային ծախսումները, որոնք ուղղված են հասարակության խոցելի խավերին: «Այս ուղղությունները հիմնականում համապատասխանում են կառավարության աղքատության կրճատման ռազմավարությանը, ինչպես նաեւ այն խմբերի կարծիքին, որոնց հետ քննարկումներ ենք ունեցել», տեղեկացրեց ՀԲ տարածաշրջանային տնօրենը:

Կառավարության հետ քննարկված երրորդ հարցը վերաբերում է օրերս կազմավորված կառավարության հակակոռուպցիոն հանձնաժողովին, որին իր աջակցությունն է հայտնում ՀԲ-ն, քանի որ «կոռուպցիան Հայաստանում մեծ խնդիր է»: Տկն Օ'Քոնորը հույս հայտնեց, որ հակակոռուպցիոն ջանքերը շատ մոտ ապագայում ժողովրդին իրական եւ զգալի արդյունքներ ցույց կտան: **«Ազգի»** այն հարցին՝ ասվածից ենթադրվո՞ւմ է, որ ՀԲ-ն լրջորեն է վերաբերվում հակակոռուպցիոն հանձնաժողովի գործունեությանը եւ ի՞նչ ակնկալիքներ ունի նրանից, քանի որ մինչ օրս հայտնի չէ որեւէ հանձնաժողով կամ կազմակերպություն, որն այդպիսի պարտավորություն է ստանձնել եւ դրական արդյունքներ արձանագրած լինի: «Արդարացի ակնարկ է ձեր կողմից: Իմ առաջարկությունն այն կլիներ, որ ձեռնպահ մնային այդ հանձնաժողովի մասին հայտարարելուց՝ առանց ակնհայտ ցուցանիշների, որ դրական արդյունքների են հասել այդ ուղղությամբ: Կարծում եմ, բավականին հիմքեր կան, որպեսզի մարդիկ այս հարցին ցինիկ մոտեցում չցուցաբերեն», պատասխանեց տկն Օ'Քոնորը: Նա օրինակ բերեց Վրաստանի կառավարությանը, որը վերջերս հայտարարել էր հակակոռուպցիոն մի նոր ռազմավարության մասին, բայց մարդիկ թերահավատությամբ են վերաբերվել, որովհետեւ դա արդեն երրորդ հակակոռուպցիոն ռազմավարական ծրագիրն էր:

Սակայն ՀԲ տարածաշրջանային տնօրենի կարծիքով, Հայաստանում հաջողությունների հասնելու ավելի մեծ հնարավորություններ է տեսնում, որովհետեւ ի տարբերություն այլ երկրների՝ Հայաստանի օրենքները հավասարակշռված են: Տիկին Օ'Քոնորի կարծիքով, մեր հանրապետությանը բնորոշ է վարչարարական կոռուպցիան: «Միջին պետական պաշտոնյաների մի հոծ բանակ կա, որը շատ ցածր աշխատավարձ է ստանում եւ կաշառք է վերցնում: Չեմ ասում, որ Հայաստանում այս նկատառումով մեծամասշտաբ խնդիրներ չկան, միգուցե կա՞ն, բայց անհրաժեշտ է որոշակի քայլեր ձեռնարկել, որպեսզի կոռուպցիան նվազեցվի: Այս ծրագիրը ՀՀ Նախագահի եւ վարչապետի շատ համարձակ եւ շատ նվիրված մոտեցման կարիքն ունի»:

ՀԲ-ն նախապատրաստվում է Հայաստանին տրամադրել կառուցվածքային բարեփոխումների չորրորդ վարկը: Քննարկման ժամանակ կառավարության հետ եկել են այն համոզման, որ անհրաժեշտ է ոչ միայն օրենքներ ու նորմատիվային ակտեր ընդունել, այլեւ ապահովել դրանց իրագործումը: Վարչապետի հետ որոշվել է ֆինանսների նախարարի գլխավորությամբ մի խորհուրդ ստեղծել, որպեսզի ապահովի համաձայնագրերի ճիշտ եւ ժամանակին իրականացումը: Մինչեւ չորրորդ կառուցվածքային բարեփոխումների վարկի հաստատումը ՀԲ-ն վերլուծել է երրորդ վարկի արդյունավետությունը: «Տվյալ պարագայում, կարծում եմ, Հայաստանը կարելի է համեմատել ԽՍՀՄ հանրապետությունների հետ, որովհետեւ փլուզումն այնտեղ նույն արագությամբ եղավ, իսկ վերականգնումը՝ շատ ավելի արագ, որի համար Հայաստանին կրեդիտ պիտի տրվի: Տկն Օ'Քոնորը նույնպես այն կարծիքին էր, որ կառուցվածքային բարեփոխումների չորրորդ վարկն ավելի նպատակաուղղված ծրագրեր պետք է ունենա աղքատության կրճատման վերաբերյալ: Կրթության եւ առողջապահության բնագավառներում բավականաչափ հաջող ծրագրեր ունեն, սակայն անցյալ տարի ֆինանսավորումը շատ անհաջող է եղել: Իշխանությունները հավաստել են, որ այդ հարցը նույնպես կտրուկ բարելավում կունենա: «Ես շատ լավատես եմ Հայաստանի նկատմամբ», հայտնեց ՀԲ տարածաշրջանային տնօրենը: Տկն Օ'Քոնորն իր պաշտոնական այցն այսօր կավարտի Երեւանի քաղաքապետի եւ ՀՀ Նախագահի հետ հանդիպումներով:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Սակագներում երեւի լինեն նոր փոփոխություններ

Դարձյալ ինտերնետ կապի մասին

ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի փոխնախարար Արմեն Գրիգորյանի երեկ հրավիրած մամուլի ասուլիսի համար առիթ էր ծառայել Արմենտելի վերջերս ինտերնետ կապի սակագների 40 տոկոս իջեցնելու որոշումը: Այն արդեն առաջացրել էր ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների ոլորտի ընկերությունների տարակուսանքը, քանի որ Արմենտելի առաջարկած գները, մինչ այդ որոշումը, մոտ 30-40 անգամ էին գերազանցում միջազգային գներին, իսկ որոշումից հետո՝ 18 անգամ: Այս մասին «Ազգն» արդեն անդրադարձել էր («Արմենտելի հերթական բլեֆը», 2001 թ. հունվարի 19-ին): Ուստի, ինչպես այս, այնպես էլ մեր թերթի էջերում բազմիցս լուսաբանված այլ թեմաների (գիտահետազոտական ինստիտուտներ, ֆիզիկայի ինստիտուտի արագացուցիչ եւ այլն), որոնց վերաբերյալ տեղեկություններ հաղորդեց փոխնախարարը, ավելորդ ենք համարում վերստին անդրադառնալը: Իսկ ի՞նչ նոր տվյալներ ներկայացվեցին:

Այսպիսով, ինտերնետ կապի սակագների վերաբերյալ Արմեն Գրիգորյանը հաղորդեց, որ ինքը դիմել է եւ տրանսպորտի եւ կապի նախարարություն, եւ Արմենտել: Առաջինը պատասխանել է, որ սակագները հաստատում է Արմենտելը, երկրորդը՝ թե տրանսպորտի եւ կապի նախարարությունը: Ի վերջո, արդյունաբերության եւ առեւտրի փոխնախարարին տեղեկացրել են, որ պայմանագրի հայկական տարբերակում գրված է, թե սակագները հաստատում է նախարարությունը, անգլերեն տարբերակում՝ Արմենտելը: Դա Արմեն Գրիգորյանը ծիծաղելի եւ անհնարին համարեց եւ հայտնեց, որ ըստ Արմենտելի, բարձր սակագների պատճառը հեռախոսակապի ռոտեավճարին չանցնելն է: Դրա հետեւանքով ունեցած կորուստները կապի բնագավառում մենաշնորհ ունեցող ընկերությունը փորձում է փոխհատուցել ինտերնետի բարձր սակագներով: Այդուհանդերձ, ներկաները տեղեկացան, որ այս ամենի մասին տվյալները հաղորդվել է Նախագահին, եւ «երեւի շուտով փոփոխություններ կլինեն»:

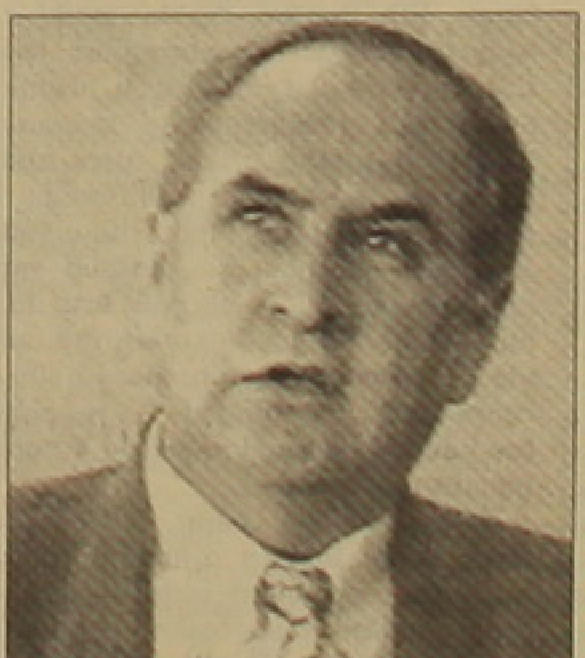

Ներկայացնելով ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների զարգացման հեռանկարներն ընդհանրապես, Արմեն Գրիգորյանը նշեց, որ այստեղ անհրաժեշտ քայլեր պետք է կատարել, որոնք արդեն նախատեսված են: Այսպես՝ մինչեւ փետրվարի վերջը կընդունվի ճյուղի զարգացման հայեցակարգը, մինչեւ մայիսի վերջը՝ բոլոր անհրաժեշտ օրենսդրական փոփոխությունները: Վերջիններս պետք է վերաբերեն հեռանկարային իրավունքի պաշտպանության, հարկային որոշակի արտոնությունների, մասնավորապես սարքավորումների զննման առումով: Բանն այն է, որ այս ճյուղի ընկերությունները մշտապես սարքավորումների նորոգում պետք է կատարեն, իսկ հին համակարգիչները կնվիրեն կրթական համակարգին: Ծրագրավորողների պատրաստման եւ վերապատրաստման հարցը եւս ճյուղի զարգացման կարեւոր նախապայմաններից մեկը համարվեց: Այս առումով էական դեր կարող են խաղալ տեխնոպարկերը եւ բիզնես-ինկուբատորները: Բացի Համաշխարհային բանկի օժանդակությամբ նախատեսված տեխնոպարկից, նման տեխնոպարկ ստեղծելու ցանկություն են հայտնել եւս մի քանի կազմակերպություններ: Դրանք են «Էյ փի ջի լեբը», Տոնի Մորոյանի գլխավորած «Վայասվերը», «Եվրասիա» հիմնադրամը «Իզմիրլյան» հիմնադրամի հետ: Ներկայումս տեխնոպարկերի ստեղծման, ոլորտի օրենսդրական դաշտի կատարելագործման ուղղությամբ մեզ օժանդակում է Տեխասի համալսարանը: Ընթացիկ տարում հավանական համարվեց ինչպես տեխնոպարկի, այնպես էլ բիզնես-ինկուբատորների ստեղծումը:

Ասուլիսի մասնակիցներին հետաքրքրում էր նաեւ, թե ինչո՞վ է պայմանավորված Արմենտելի արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության հեռախոսներն անջատելը: Փոխնախարարը խնդրեց դա չկապել իր՝ Արմենտելին վերաբերող դժգոհության հետ: Խնդիրը նախարարության չվճարված պարտքերն են:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՍՈՒՐ ԳՐՉՈՎ

Մանկության կապույտ երազ «շեստոյը»

Վաղուց, շատ վաղուց, երբ Հայաստանում անթիվ, անհամար չէին միջազգայնագետ իրավաբանները, համաշխարհային տնտեսագիտության մասնագետները եւ նրանց նախապատրաստող համալսարանները, կային մանկապարտեզներ:

Մանկապարտեզների սաները երազում էին դառնալ օդաչու, տիեզերագնաց, բժիշկ, անգամ ուսուցիչ: Այժմ մանկապարտեզներ չկան, բայց նախադպրոցական տարիքի երեխաներ, թեկուզ փոքր քանակությամբ, այնուամենայնիվ մնացել են: Նրանք էլ են երազում... դառնալ «շեստոյի», «նալոգովիի», «ազգային չիսվյորտիի», «տամոժնիի», «աերոպորտի», «օխրանի» տղերք կամ էլ նրանց ախչկերք: Բա ո՞նց չերազեն: Բավական է տեսնել «շեստոյի» նախկին պետի տեղակալ շուստրի Ալիկի տներից մեկը, որը նա ամսական մի քանի հազար դոլարով վարձով է տալիս Լիբանանի դեսպանին, որ ամեն ինչ պարզ դառնա, որտեղ է պետք բախտ որոնել Հայաստան աշխարհում: Որոշ մանուկներ երկար վիճում են՝ Լիբանանի դրոշի մայրու ծառը, «շեստոյի» խորհրդանի՞շն է, թե՞ շուստրի Ալիկի:

Ի դեպ, մի զարմանահրաշ փաստ: Անգամ ռուսական դպրոցները փակելուց հետո, այդ ամենազոր եւ ամենապատժիչ օղակների անվանումները շարունակում են արտասանել ռուսերեն, ինչպես մարդու չորքոտանի բարեկամներինը: Դե դա անշուշտ պատահական զուգադիպություն է...

Հայաստանում գործնականում առկա են հիսուն, թող լինի հարյուր հիշատակության արժանի տնտեսվարող սուբյեկտներ (ըստ «շեստոյի»՝ «օբյեկտներ»), խաղատները, կազինոները, «սաունա, ռեստորան, հյուրանոց» կոմպլեքսային համալիրները, ցիրկի մոտ կանգնող աղջիկները եւ «Շամիրամ» հասարակական եւ շատ քաղաքական կուսակցությունը հետը, թող լինի երեք, լավ չորս հարյուր ձեռնարկություն, բայց ինչքա՞ն շատ են գրեթե տնտեսություն չունեցող, երկրում տնտեսական հանցագործությունների դեմ պայքարող կազմակերպությունները:

Գիտեր ինչ էր անում Հայոց պետության առաջին ղեկավարն իր ներքին գործերի եւ համատեղության կարգով իրական ֆինանսների նախարարի, ներկայումս անհույս կորած Վանոյի հետ: Սիրում էին, էլի, անկախություն կերտող ազգային հայրերը թվեր, մեծ թվեր... Ստեղծեցին համակարգ «շեստոյ», «սեդմոյ», «վոսմոյ»... Այդքանից հետո ոմանք զարմանում են՝ ինչո՞ւ Հայաստանը թողնելու համար օդակայանում հերթ են գանձում: Ինչպե՞ս թե ինչու: Հաջողության վարձն է դա, փորձանքից խուսափելու գումարը՝ այդքան բռնողների պարագայում ազատ մնալու համար:

Վերջին հայրենական զավեշտը: Հերթական կառավարությունը ստեղծել է կոռուպցիայի դեմ պայքարի ծրագիր: Կոռուպցիա մեզանում չկա, չի կարող լինել: Կոռուպցիան այնտեղ է, ուր կապիտալի լուրջ շրջագայությունն է: Մեզ մոտ ուրիշ է, ավելի ճիշտ «մերն ուրիշ է»: Մենք բռնողների եւ ստուգողների երկիր ենք: Իսկ երկնագույն երազով պարող մանկանը հույսով փայփայենք, եթե անգամ կյանքը լավ չդասավորվեց եւ ինքը հետագայում չմտավ «շեստոյ», «սեդմոյ», «վտարոյ» կամ «տրետի», չդարձավ հակակոռուպցիոն խորհրդի կաշառակերության դեմ պայքարի գլխավոր վարչության գիտական քարտուղարի շրջապատի գծով ավագ խորհրդականի առաջին տեղակալ, ապա կա նաեւ «պենսիոնի», «պաժառնի», 25-30 նախարարությունների վերահսկողության վարչությունները ու բաժինները, մարզպետարանների, քաղաքապետարանների, համայնքապետարանների համապատասխան օղակները, բնակ-շահագործման գրասենյակները, կասարածուները եւ նրանք՝ առանց որոնց կյանքը մեր չի փոխվի, այլ կմնա նույնքան ուրախ եւ զվարթ:

ՊԵՐՃ

Թուրք ջարդարարների մահվան դատապարտումը իթթիհատականների եւ քեմալականների կողմից

Սկիզբը էջ 1

Առաջին աշխարհամարտի տարիների Հայկական ցեղասպանության վերաբերյալ գոյություն ունեցող բազմահատոր գրականության մեջ ընդհանրապես չափազանց քիչ տեղեկություններ կան զանգվածային կոտորածները իրագործող գլխավոր ջարդարարների դեմ գործադրված պատժամիջոցների մասին: Պատճառներն ակնհայտ են: Այն, ինչ կատարվեց 1919-20 թթ. զինադադարի ժամանակ, խայտառակություն էր Թուրքիայի համար: Թուրք զինվորական ատյանի կողմից ջարդարարները դատվեցին, մեղավոր ճանաչվեցին, մահվան դատապարտվեցին եւ ի վերջո կրեցին իրենց պատիժը: Հետպատերազմյան օսմանյան իշխանությունները մեծ դժկամությամբ եւ անբաքույց տագնապով համաձայնեցին կազմակերպել այդ զինվորական ատյանները: Դրանք շատ անհրաժեշտություն էին Թուրքիայի համար այդ ժամանակների ազգային անմիջական շահերը, որոնցից մեկն էլ խաղաղ կարգավորման առավել նպաստավոր պայմանների հեռանկարն էր, պաշտպանելու տեսակետից: Դաշնակիցները տարբեր ձեւերով հասկանալ էին տվել, որ եթե Թուրքիան չքավի մեղքերը եւ չպատժի հայերի կոտորածների գլխավոր պատասխանատուներին, առաջարկված խաղաղության պայմանները կարող էին բավական խիստ լինել:

Ավելին՝ զանազան մեքենայություններով արդարադատությունից խույս տված այդ գլխավոր դերակատարներին պատժելը իրականացվում էր մեծ զգուշավորությամբ, գաղտնապահությամբ եւ երբեմն նաեւ անօրեն կարգադրությունների միջոցով: Հայ հեղափոխական դաշնակցությունը, որը մտահղացել էր այս պատժիչ գործողությունները, մանրամասներ չտրամադրեց մեզ հետազոտական մեթոդների եւ կազմակերպչական հանդիպումների մասին: Հայերի ցեղասպանությունը կազմակերպող «ճարտարապետների»՝ Թալեաթի, դոկտ. Բեհաեդդին Շաքիրի, Ջեմալ Ազմիի (Տրապիզոնի կառավարիչ), Սաիդ Հալիմի (մեծ վեզիր) եւ այլոց մահապատժի ենթարկվելու մասին մեր գիտելիքները քաղել ենք ՀՅԴ-ի կողմից հանձնարարված վրիժառուների անձնական հիշողություններից, որոնք անխուսափելիորեն գունազարդված են գործողությունը կատարող անձնավորության հերոսական սխրագործությունների նկարագրություններով: Սակայն փաստերն անհերքելի են, եւ այն, ինչ բնորոշ է երիտթուրք իթթիհատական ղեկավարների երկու խմբավորումներին կամ կամակատարներին, իրենց կատարածների ահավորությունը հասկանալու չափն ու աստիճանն է, որը հետապնդել է նրանց մինչեւ կախաղան բարձրանալը կամ գնդակահարվելը: Երրորդ խմբի ներկայացուցիչները նրանք են, որոնց հանցագործությունները դուրս են մնացել ընդհանուր դատապարտումներից: Նրանց թվում են ելուզակային ղեկավարները կամ այսպես կոչված «չեթեբաշիները», որոնք ծուղակն ընկած հազարավոր հայ բռնագաղթողների են կոտորել թուրքական պատմության անգամ անհայտ ու մինչ այդ չգերազանցված բարբարոսությամբ: Նրանք արդյունավետ են աշխատել, որովհետեւ իրենց կամակատարներն Օսմանյան կայսրության բանտերից մեծ մասամբ հատուկ այդ նպատակով ազատ արձակված արյունարբու քրեական հանցագործներ էին: Նրանց թվում են նաեւ իթթիհատական առաջնորդները, որոնք կոտորածները կազմակերպելու եւ իրագործելու հարցում սերտորեն համագործակցել են Թալեաթի եւ այդ նպատակով ստեղծված «Հատուկ կազմակերպության» հետ: Նրանցից շատերը դատվել, մեղավոր են ճանաչվել եւ մահվան դատապարտվել 1926 թ. Անկարայի կառավարության «Անկախության դատարանի» կողմից: Նրանց մեղադրել են Մուստաֆա Քեմալին սպանելու եւ թուրքական կառավարությունը տապալելու դավադրությանը մասնակցելու մեջ: Ելուզակային ղեկավարները սպանվեցին իթթիհատականների կամ քեմալականների կողմից, որոնց միացել էին զինադադարի ժամանակ: Շատերը մահացան հայկական կոտորածների հետ կապված դեպքերի հետեւանքներից ստացած սրտի տագնապից կամ ուղեղի կաթվածից: Վերջապես նրանց թվում են նաեւ նրանք, ովքեր սպանվել են դժբախտ պատահարների հետեւանքով կամ ինքնասպանություն գործել հետպատերազմյան իրադարձությունների հուսահատությունից դրդված:

Մահապատիժ՝ կախաղանի միջոցով

Այս խմբի համարյա բոլոր ամբաստանյալները ճանաչված նախկին իթթիհատականներ են, որոնց դատավարությունները բաժանված են եղել երկու դատավարության, մեկը՝ Իզմիրում, մյուսը՝ Անկարայում: Դրանց առաջին շարքը սկսվեց Իզմիրում 1926 թ. մայիսի 26-ին եւ ավարտվեց դատավճռի արձակման օրը՝ 1926 թ. հուլիսի 13-ին, երբ 7 դավադիրներ մահվան դատապարտվեցին եւ կախաղան բարձրացվեցին այդ օրը՝ կեսգիշերին: Նրանցից երեքն ընդհանրապես ընդգրկված են եղել, իսկ այդ երեքից երկուսը մասնավորապես գլխավոր դեր են կատարել Հայկական ցեղասպանության կազմակերպման եւ իրականացման հարցում:

Հաֆիզ Թուրգութ: Կուսակցական ակտիվիստ եւ խորհրդարանական: Պատերազմի ժամանակ եղել է Սվազի նահանգում գործող «Հատուկ կազմակերպության» քանակակազմի հրամանատար: Ավելի ուշ աշխատել է կովկասյան ճակատում՝ ներառյալ Նախիջեւանի շրջանում 1917-18 թթ.: Խուսափելու համար հայկական տեղահանություններն ու կոտորածները հետաքննող թուրքական զինվորական ատյանի հետապնդումներից, համախոհների մի փոքր խմբի հետ թաքնվել է Սվազի լեռներում:

Ահմեդ Շյուքրու: Պատերազմի ժամանակ կրթության նախարար էր: Ծայրահեղ իթթիհատական եւ հայերի ոխերիմ թշնամի: Նրան կախեցին երկու անգամ, քանի որ պարանն առաջին անգամ կտրվեց եւ կիսամեռ գետին փռվեց: Ապա կախաղանի վրա հոգին ավանդեց՝ մահացու ձայներ արձակելով: Այս մարդը, որը տասնյակ հազարավոր անմեղ հայ գյուղացիների էր մահվան դուռը հասցրել, կախաղան բարձրանալիս սարսափահար գոռում էր. «Վա՜հ, վա՜հ»:

Իսմայիլ Ջանփոլաթ: Թալեաթի աջ ձեռքն է եղել: Կայսրության հասարակական անվտանգության (էմնիյեթի Ումումիյե) գրասենյակի պետ, օսմանյան մայրաքաղաքի կառավարիչ եւ պատերազմի վերջերին նաեւ ներքին գործերի նախարար:

Երկրորդ շարքը սկսվեց Անկարայում, 1926 թ. օգոստոսի 2-ին: Այս խմբում առանձնացված էին իթթիհատական կարեւոր ղեկավարները, որոնք նույնպես մեղադրվում էին Մուստաֆա Քեմալին սպանելու եւ իթթիհատական վարչակարգը վերահաստատելու դավադրության մեջ: Դատավարությունն ավարտվեց 1926 թ. օգոստոսի 26-ին, եւ նույն գիշերն իսկ, ժամը 10-ին չորս շատ հայտնի իթթիհատականներ կախաղան բարձրացվեցին: Նրանցից մեկը էկոնոմիկայի նախարար Ջավիդն էր, որի դերը Հայկական ցեղասպանության կազմակերպման հարցում չնչին էր: Մյուս երեքը, Թալեաթից հետո գուցե, ամենամոլեգին դերակատարներն էին:

Դոկտ. Նազըմ: Գլխավոր դեմքը կուսակցության գերագույն վարչության եւ մի շարք առումներով հայերի զանգվածային բնաջնջման գաղափարը մտահղացողներից: Գործել է կուլիսների ետեւում: Մեծ ազդեցություն է ունեցել կուսակցության ղեկավարության եւ անձնապես Թալեաթի վրա: Կախաղանին մոտենալիս ցնցվել եւ դողացել է: Արտասանել է «Վալլահի» (երդվում եմ) բառը՝ բողոքելով կատարվածի դեմ եւ պնդելով, որ ինքն անմեղ է:

Ենիքահիչելի Նաիլ: Տրապիզոնի նահանգում իթթիհատի պատասխանատու քարտուղարը եւ «Հատուկ կազմակերպության» ուժերի գլխավոր հրամանատարը: Նահանգի հայ բնակչությանը ենթարկել է բնաջնջման ամենադաժան ձեւերով: Ոչ ոքի չի խնայել: Կախաղան բարձրանալիս որդուն խնդրել է հոգ տանել մոր ու մյուս երեխաների մասին:

Ֆիլիփելի Հիլմի: Իթթիհատի պատվիրակը Էրզրումի նահանգում, որտեղ նա եղել է դոկտ. Շաքիրի աջ ձեռքը եւ «Հատուկ կազմակերպության» տարածաշրջանի ընդհանուր ուժերի հրամանատարը: Վերահսկել է այդ նահանգի ստվար հայ բնակչության տեղահանությունն ու բնաջնջումը: Ինչպես նախկին կրթության նախարար Շուքրուն, նա եւս երկու անգամ է կախաղան բարձրացվել, քանի որ առաջին անգամ պարանը կտրվել է:

Հատկանշական է, որ արդեն զինադադարի ժամանակ Մուստաֆա Քեմալը հրաման էր ստորագրել իթթիհատական ղեկավարների վերաբերյալ՝ որպես պատերազմի հանցագործների: «Փըթի Փարիզիեն» ֆրանսիական թերթի հատուկ թղթակից Մորիս Պրատին տված հարցազրույցում նա բացականչել է. «Ինչո՞ւ են դաշնակիցները հապաղում կախաղան բարձրացնել այդ սրիկաներին»:

Ելուզակների առաջնորդների մահվան դատապարտումը իթթիհատականների կողմից

Այս խմբում առաջին հերթին պետք է նշել կուսակցության երկու ղեկավարների, որոնք Թուրքիայի արեւելյան սահմանային շրջաններն են ավերել անասելի բարբարոսությամբ եւ հաճախակի պոռոտախոսություններով հպարտացել են կոտորածներին իրենց վճռորոշ մասնակցությամբ:

Չերքեզ Ահմեդ: Մայոր, Վանի կառավարիչ Ջեւդեթի գլխավոր օգնականը նահանգի հայ բնակչությանը բնաջնջելու հարցում: Հետագայում աշխատել է Դիարբեքիրի կառավարիչ՝ դոկտ. Ռաշիդի ձեռքի տակ եւ իրագործել Վարդգեսի եւ Զոհրապի՝ օսմանյան խորհրդարանի երկու հայ պատգամավորների սպանությունը: Նրան մեղադրել են սպանության եւ թալանի մեջ: Զինվորական ատյանը մեղավոր է ճանաչել եւ կախաղան բարձրացրել նրա մեղսակից ընկերոջ՝ լեյտենանտ Հալիլի հետ 1915 թ. սեպտեմբերի 17/30-ին Դամասկոսում՝ Ջեմալ փաշայի կողմից: Նրա դատավճիռը ի կատար ածելու առիթով Ջեմալի աշխատակազմի ղեկավար գեներալ Ալի Ֆուադ Էրդենն ասել է. «Կեղտոտ գործեր կատարողների կարիքը զգացվում է ծայրահեղ իրավիճակներում՝ հիմնականում պատասխանատվությունը նրանց վրա գցելու նպատակով: Բայց անհրաժեշտ է գործն ավարտելուն պես ազատվել նրանցից, ինչպես զուգարանի թղթից»: Թալեաթն իր հերթին նրա մահապատժի հրամանն ստորագրելիս ասել է. «Բոլոր պարագաներում նրա ոչնչացումն անհրաժեշտ է: Այլապես նա խիստ վտանգավոր կարող է դառնալ հետագայում»:

Յակուբ Ջեմիլ: Մայոր, Չերքեզ Ահմեդի նման Ջեմիլը գլխավոր դեր է կատարել Թուրքիայի արեւելքում մեծ թվով հայերի բնաջնջման գործում: Սակայն ինչ-որ մի փուլում Էնվերի եւ Թալեաթի հետ գժտվելով սկսել է սպառնալ նրանց, որի հետեւանքով էլ հետապնդել են, ձերբակալել, դատել, մեղավոր ճանաչել եւ մահապատժի ենթարկել 1916 թ. սեպտեմբերի 11/24-ին:

Ամերո: Քուրդ ելուզակների առաջնորդ: Կառավարիչ դոկտ. Ռեշիդի հրամանով Դիարբեքիրի հայ համայնքի 636 ականավոր դեմքերի խեղդումն ու սպանությունն իրագործելուց հետո, 10 չերքեզ ելուզակների կողմից սպանվել է նույն կառավարչի եւ Դիարբեքիրից պատգամավոր Ֆեյզիի (երկուսն էլ՝ զանգվածային սպանությունների գլխավոր կազմակերպիչներ) հրամաններով:

Քուրդ Մուրզա բեյ: «Քեմախ Դեֆիլ» ելուզակների խմբի առաջնորդ: Հպարտացել է Էրզրում նահանգում 70 հազար հայեր սպանելով: Իր պոռոտախոսության համար էլ վտանգավոր համարվելով սպանվել է իր ղեկավարի հրամանով:

Ջեմալ փաշան մի շարք քրդերի է կախաղան բարձրացրել Իսլահիյեում հայերի դեմ կազմակերպված գազանություններին մասնակցելու համար:

Վահիբ փաշան կախաղան է բարձրացրել «Հատուկ կազմակերպության» երկու սպաների՝ Սուշեհիրում (Սվազ) աշխատանքային գումարտակներում ընդգրկված 2000 հայերի կոտորածը կազմակերպելու համար:

Ելուզակների առաջնորդների մահվան դատապարտումը քեմալականների կողմից

Այստեղ ընդգրկված են «Հատուկ կազմակերպության» երեք հայտնի ղեկավարներ: Հայերի նկատմամբ նրանց ունեցած գազանային եւ արյունարբու վերաբերմունքի մասին լեգենդներ են հյուսվել:

Յահյա Քափթան: Սեւ ծովի առափնյա Տրապիզոն նավահանգստում զանգվածային խեղդման գործողությունների պատասխանատուն: Հազարավոր երեխաներ, կանայք եւ ծերունիներ լիխտերներով փոխադրվել են բաց ծով եւ թափվել ջուրը՝ ընկերակցող նավերի զինվորների կողմից սվինահարվելուց հետո: Քափթանը հետագայում միացել է քեմալականներին, առանց, սակայն, կապերը վերջնականապես խզելու իթթիհատականներից, հատկապես Էնվերից: Այս կասկածելի երկդիմությունն էլ դարձել է ճակատագրական: Անծանոթ մարդասպանները նրան դարանակալել են եւ սպանել Տրապիզոնում 1922 թ. հուլիսին: Հարկ է նշել, որ նրա հավատարմությունը ստուգելու պատրվակով անցկացված հարցաքննությունների ժամանակ Քափթանը սպառնացել է չափազանցված ճնշումների դեպքում բացահայտել իրեն հայտնի պետական գաղտնիքները:

Թոփալ Օսման: Գնդապետ, 1912-13 թթ. Բալկանյան պատերազմների վետերան: Գործել է արեւելյան սահմանային շրջաններում որպես «Հատուկ կազմակերպության» ելուզակ՝ «չեթե»: Հաճախ է գլուխը գովել հայերին սպանելու իր առաքելությունների մասին: Պատերազմից հետո միացել է քեմալականներին եւ կազմակերպել Տրապիզոնի հույն եւ հայ բնակչության լայնածավալ կոտորածները: Մուստաֆա Քեմալը բարձրացրել է նրա պաշտոնը եւ նշանակել իր անձնական պահակախմբի ղեկավար: Հետագայում, սակայն, Անկարայի խորհրդարանի քեմալական պատգամավորների զայրույթն է առաջացրել, երբ վրեժխնդրությունից դրդված խեղդամահ է արել իր տուն հրավիրած պատգամավորներից մեկին: Սպանվել է իրեն ձերբակալելու եկած զինվորական տարբեր խմբավորումների՝ փոխհրաձգության ժամանակ: 1923-ի մարտին նրա դիակը կախել են խորհրդարանի շենքի առաջ:

(Դելի) Հալիթ: Թուրքական բանակի գնդապետ եւ ապա գեներալ: Որպես «Հատուկ կազմակերպության» սպա մասնակցել է արեւելյան նահանգների հայ բնակչության սպանություններին: Մոլեռանդ իթթիհատական, որը դարձել է մոլեռանդ քեմալական, երբ հետպատերազմյան թուրքական զինվորական դատարանը սկսել է հետապնդել նրան՝ որպես կոտորածների մասնակցի: Եղել է կռվարար եւ հանդուգն: Այլ քեմալական ղեկավարների եւ պատգամավորների հետ ունեցած հաճախակի վեճերից մեկի ժամանակ սպանվել է թուրքական խորհրդարանի նախասրահում 1925 թ. փետրվարի 9-ին:

Իթթիհատական ղեկավարների ինքնասպանությունը

Դոկտ. Ռեշիդ: Դիարբեքիրի նահանգի կառավարիչ: Ձերբակալումից, Բեքիրագա բանտից փախուստից եւ Ստամբուլի ոստիկանության կողմից վերակալանավորվելուց հետո 1919 թ. հունվարին ինքնասպան է եղել: Ամենադաժան կառավարիչներից մեկն էր, որը մեծ ոգեւորությամբ էր իրագործում Դիարբեքիրի եւ այլ շրջաններից եկած հայերին բնաջնջելու իթթիհատականների դժոխային ծրագիրը:

Մահմուդ Քյամիլ: Գեներալ, 3-րդ բանակի հրամանատար 1915-16 թթ.: Նրա հրամանատարության տարածաշրջանն ընդգրկում էր 6 «հայկական նահանգները» եւ Տրապիզոնի նահանգը, որի բնակչության բնաջնջումը վստահված էր նրան: Իթթիհատի անխոնջ մարտիկներից է: Հատուկ հրահանգներ է տվել՝ մանուկներին, ծերերին եւ հղի կանանց չխնայելու վերաբերյալ: Նաեւ սպառնացել է կախել այն մահմեդականներին, ովքեր կհամարձակվեն ապաստան տալ հայերին: Ինքնասպան է եղել 1922 թ. նոյեմբերի 28-ին:

Քարա Քեմալ: Իթթիհատի գլխավոր ղեկավարներից եւ Թալեաթի մտերիմը: Կուսակցության բոլոր գաղտնի ծրագրերը եւ որոշումները գտնվել են նրա տրամադրության տակ, իթթիհատի գլխավոր շտաբում՝ Նուր-ի Օսմանիյեում: 1926-ին Անկախության դատարանի կողմից մեղավոր է ճանաչվել Մուստաֆա Քեմալին սպանելու դավադրության մեջ: Նրան հաջողվել է փախչել: Կալանավորվել է հավաբնում եւ 1926 թ. հուլիսի 29-ին ինքնասպան եղել:

Դժբախտ պատահարներ

Նուրի փաշա Քիլլիգիլ: Իսլամի, Անդրկովկասի եւ Բաքվի բանակի հրամանատար: Ռազմական նախարար Էնվերի եղբայրը: Պատասխանատու է (ռուսական) Արեւելյան Հայաստանում եւ Ադրբեջանում՝ մասնավորապես 1918 թ. սեպտեմբերին Բաքվի հայերի կոտորածների համար: Պատերազմից հետո գործարար է դառնում, իսկ երկրորդ աշխարհամարտից հետո՝ արդյունաբերող: Ստամբուլում գործարկում է զենքի եւ զինամթերքի մի գործարան: 1949 թ. մարտի 2-ին գործարանն ուժեղ պայթյունի հետեւանքով փուլ է գալիս, եւ Նուրին մնում է փլատակների տակ:

Մեհմեդ Մեմդուհ: Երզնկայի շրջանի (Էրզրումի նահանգ) կառավարիչ: Հետագայում Բիթլիսի, Բաղդադի եւ Մոսուլի նահանգների կառավարիչ: Գլխավոր կազմակերպիչն իր շրջանի կոտորածների: Սերտորեն համագործակցել է «Հատուկ կազմակերպության» տեղական գրասենյակների հետ: Մեծ հարստություն է դիզել հայ զոհերի հաշվին: Պատերազմից հետո փորձել է Զմյուռնիայում (Իզմիր) գործարարությամբ զբաղվել, սակայն մահացել է ավտովթարից:

Սրտի տագնապից եւ կաթվածից մահացածներ

Հաջիմ Բեյ: Խորհրդարանի պատգամավոր Մալաթիայից: Մոլեռանդ իթթիհատական եւ հայերի ոխերիմ թշնամի: Հովանավորել է իր որդու՝ Մուհամեդ բեկի՝ որպես շրջանի ելուզակային ղեկավարի գործողությունները, որոնց հետեւանքով կոտորվել է Մալաթիայի հայ բնակչության զգալի մասը: Գողացված ձիու պատճառով ծերունի մի քրդի հետ կռվի բռնվելով Մուհամեդը սպանվում է այդ քրդի որդու ձեռքով:

Լուրն ստանալով հայրը՝ Հաջիմ բեկը, կաթված է ստանում եւ երկար տառապելուց հետո մահանում 1917-ին:

Զագիր Զադե: Մալաթիայի մուֆթին: Ղեկավարել է Մալաթիայի հայ կաթոլիկ առաջնորդի խեղդամահությունը, երբ վերջինս մերժել է ընդունել մահմեդականություն: Խեղդամահ անելուց առաջ կաթոլիկ առաջնորդին մարմնական անասելի տառապանքներ են պատճառել: Տուն վերադառնալուց անմիջապես հետո Զագիր Զադեն կաթված է ստանում եւ տեղն ու տեղը մահանում:

ՎԱՀԱԳՆ ՏԱՏՐՅԱՆ

Երուսաղեմի հայկական թաղամասը չպետք է բաժանվի քրիստոնյա թաղամասից

ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը տարեվերջյան ամփոփիչ մամլո ասուլիսում անդրադառնալով Երուսաղեմի կարգավիճակին, ասաց. «Մենք կարծում ենք Երուսաղեմի կարգավիճակի ցանկացած լուծման դեպքում հայկական թաղամասը չպետք է բաժանվի քրիստոնյա թաղամասից, քանի որ այդ թաղամասը ներկայացնող հունաց եւ լատին պատրիարքարանների հետ հայոց պատրիարքարանը դարեր շարունակ ունեցել է նույն կարգավիճակը, օգտվել նույն իրավունքներից ու երաշխիքներից եւ հանդիսացել Երուսաղեմի «քրիստոնեական դեմքն» ու սրբավայրերի պահապանը: Հայաստանի համար մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում Երուսաղեմի կարգավիճակի հարցը: 2000 թ. նոյեմբերի 30-ին ՄԱԿ-ի ԳԱ 55-րդ նստաշրջանում Հայաստանը հստակորեն անընդունելի նկատեց հայկական թաղամասի բաժանումը քրիստոնյա թաղամասից»:

Արաբ-իսրայելական հոգնատանջ բանակցություններում շոշափվող երեք հարցերից կարեւորագույնը, թերեւս, Երուսաղեմի կարգավիճակի խնդիրն է, եւ այստեղ այնքան էլ երկրորդական չէ Երուսաղեմի հայոց պատրիարքության, Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի, ՀՀ իշխանությունների դիրքորոշումը: Հակառակ պարագայում ՄԱԿ-ի հազարամյակի շրջանակներում Պաղեստինի առաջնորդ Յ. Արաֆաթի խնդրանքով տեղի չէր ունենա նրա հանդիպումը ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանի հետ, նույն Արաֆաթը հայերիս չէր հաճոյանա, թե «պաղեստինցիներն ու հայերը նույն ժողովուրդն են», կամ ԱՄՆ հրեական լոբբին չէր ակնարկի, թե «հարկ եղած դեպքում կօժանդակեն Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանը»:

Հայաստանը կարող է ներքաշվել պաղեստինա-իսրայելական սակարկությունների ոլորապտույտում, եւ յուրաքանչյուր անզգույշ քայլ մեզ համար հղի է տհաճ անակնկալներով: Մոսկվան եւ Վատիկանը, որոնք կանգնած են համապատասխանաբար Երուսաղեմի հույն ուղղափառ եւ կաթոլիկ պատրիարքության ետեւում, չեն կարող Երուսաղեմի հայոց պատրիարքությունը դիտել ուղղափառ եւ կաթոլիկ պատրիարքություններից առանձին: Երեւան-Թել Ավիվ ցանկացած մերձեցում ցավագին են ընկալում մեր հարեւաններ Իրանը, Լիբանանը, Սիրիան:

ՀՀ նախագահի մամլո խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակցի՝ «Երուսաղեմի կարգավիճակի շուրջ ինչպիսի՞ն է պաշտոնական Երեւանի դիրքորոշումը» հարցին ի պատասխան երեկ ասաց. «ՀՀ դիրքորոշումն արտահայտվել է ԱԳ նախարարի կողմից: Մեզ համար ցանկալի չէ, որ հայկական թաղամասն անջատվի քրիստոնեական թաղամասից»:

«Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկում ՀՀ իշխանությունները, որպեսզի հայերը չվաճառեն Երուսաղեմի հայկական իրենց կալվածքները», «Ազգի» հարցին պրն Գաբրիելյանը պատասխանեց. «Որ հայերը վաճառում են իրենց ունեցվածքը Երուսաղեմում, այդ տեղեկատվությունն ինձ մատչելի չէ: Երուսաղեմի հարցը միայն ՀՀ իշխանությունների խնդիրը չէ, համայն հայության խնդիրն է, որովհետեւ այնտեղ կուտակված հոգեւոր եւ նյութական արժեքները ողջ հայ ժողովրդի հարստությունն են: Այն, ինչ մեզանից կախված է, պետք է անենք պահպանելու այդ արժեքները»:

Թ. Հ.

Միլիոնատերեր Ջորջ Բուշի վարչակազմում

Քոլին Փաուել

Դոնալդ Ռամսֆիլդ

Դոնալդ Էվանս

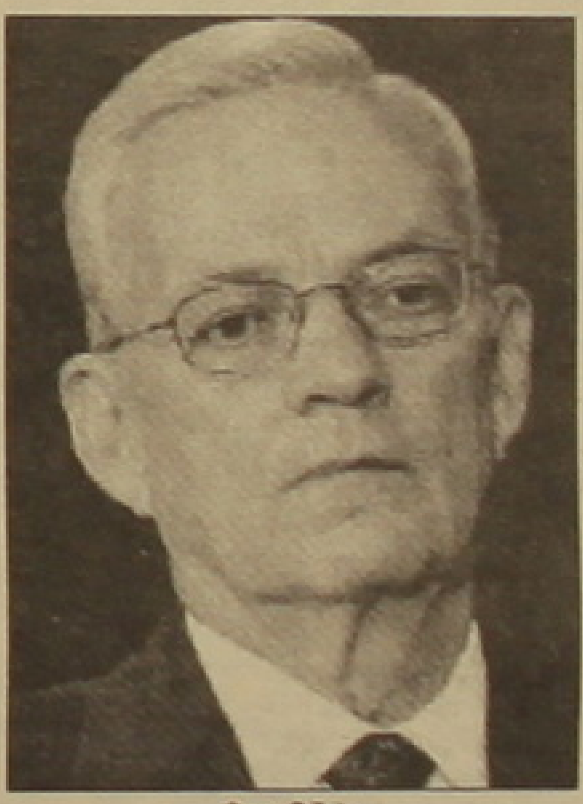

Փոլ Օ՛Նիլ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ջորջ Բուշի վարչակազմի կաբինետի անդամների մեծամասնությունը միլիոնատերեր են: Այդ են վկայում դաշնային գերատեսչությունների ղեկավարների նյութական վիճակի մասին այստեղ հրապարակված պաշտոնական տվյալները:

«Հասարակ մարդիկ չեն կարող իրենց թույլ տալ գալու Վաշինգտոն եւ աշխատելու կառավարությունում», այդ տվյալներն այսպես է մեկնաբանել Հասարակական վստահության կենտրոնի գործադիր տնօրեն Չարլզ Լյուիսը: Մի քանի խոշոր միլիոնատերերի թվում են պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆիլդը, առեւտրի նախարար Դոնալդ Էվանսը, ֆինանսների նախարար Փոլ Օ՛Նիլը, որոնցից յուրաքանչյուրը 5-25 մլն դոլարի բաժնետիրական կապիտալների տեր է:

ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Քոլին Փաուելի բաժնետոմսերի գումարը կազմում է 24,5 մլն դոլար: Կառավարության մյուս անդամների կարողությունները նշված են վեցանիշ թվերով:

ՍՓՅՈՒՌՔ

Բարձրակարգ տեխնոլոգիաների մասնագետը՝ Հայաստանին

Հակառակ իր բազմազբաղ վիճակին, Քեմբրիջում (Մասաչուսեթս, ԱՄՆ) գործող բարձրակարգ տեխնոլոգիաների եւ կապիտալի ռիսկային ներդրման «Նյուկոջեն» ֆիրմայի գործադիր տնօրեն Նուբար Աֆեյանն անընդհատ ճանապարհներ է որոնում տեխնոլոգիապես զինելու իր հայրենիք Հայաստանը:

Լինելով «Հայաստան» հիմնադրամի վարչության ակտիվ անդամներից՝ նա կյանքի է կոչել «բարձրակարգ տեխնոլոգիայի հայ գործադիրների մի խորհուրդ», որը Հայաստանի համար համակարգչային ծրագրեր է մշակելու:

«Մենք երկրի համար երկարաժամկետ ռազմավարություն ենք ցանկանում մշակել: Անհրաժեշտ է այժմվանից տեսնել, թե ինչ դեր է վիճակվելու Հայաստանին առաջիկա 25–50 տարիների ընթացքում: Հետո չափազանց կարեւոր է նաեւ հետեւել, թե ուր են գնում ներդրումները: Վերահսկողություն սահմանելը մեծապես նպաստում է գործին», ասում է Աֆեյանը, որը չնայած Հայաստան է այցելել ընդամենը մեկ անգամ՝ 1970-ականներին, սակայն իրեն զգում է այստեղ խոր արմատներ ունեցող անձնավորություն:

Ինչպես հաղորդում է «Ազգ-միրոր» համակարգչային լրատվական ծառայությունը, Աֆեյանը ծնվել է Լիբանանում, որտեղ պապն ու տատը, Ստամբուլի արվարձաններից՝ համապատասխանաբար Ադաբազարից եւ Ուրֆայից մազապուրծ հաստատվել են եղեռնից հետո:

Լիբանանյան քաղաքացիական պատերազմի օրերին ծնողների (հայրը՝ բուլղարահայ, մայրը՝ լիբանանահայ) հետ հաստատվել է Մոնրեալում (Կանադա), որտեղ Մքգիլ համալսարանն ավարտելուց հետո, 1983-ին փոխադրվել է ԱՄՆ կատարելագործվելու: Այնտեղ նա ակտիվ հասարակական գործունեություն է ծավալել: Եղել է Ուոթերթաունի Սբ. Ստեփանոս եկեղեցու խորհրդի, ինչպես նաեւ «Մայաք-Նովա» պարի խմբի անդամ: 2000 թվականի սկզբներին Անի Թորքայի, Էդգար Հակոբյանի եւ այլոց հետ հիմնել է «Արմենպակ» քաղաքական ակտիվության կոմիտեն, որը նպատակ է հետապնդում նեցուկ կանգնել հայկական համայնքի խնդիրներով զբաղված քաղաքական գործիչներին:

Հ. Օ.

Թուրքիան խաչակրաց նոր արշավանքների թիրա՞խ, թե՞ ծավալվում է Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը

Սկիզբը էջ 1

Ըստ երեւույթին թուրքական իշխանությունները դեռ չեն կորցրել Հայոց ցեղասպանության օրինագծի վավերացումը ժակ Շիրակի միջոցով խոչընդոտելու իրենց հույսերը, որ ճնշումը ուժեղացնելու մղումով չեն դադարում դատապարտել նրան: Այլ կերպ, նախագահ Շիրակի հետ նրանք այնուամենայնիվ որոշակի հույսեր կապում են: Այլապես Թուրքիայի արտգործնախարարությունը քար լռությամբ չէր շրջանցի «Ֆրանսիային հակազդելու» ծրագրի բովանդակությունը, ոչ էլ թուրքական պետհեռուստատեսությունն իր պարտքը կհամարեր ընդծել. «Առաջիկա 14 օրերին եթե Շիրակը վավերացնի օրինագիծը, ապա մեր արտաքին գերատեսչությունը, որն աննպատակահարմարության պատճառով առայժմ զերծ է մնում ծրագրի հրապարակումից, կիրառարակի հակազդեցության ծրագիրը»:

Ի դեպ, ծրագրին հունվարի 22-ի համարում արձագանքել էր «Թյուրքիեն», նշելով, որ դա քննարկվելու է Ազգային անվտանգության խորհրդի նիստում: «Ջումհուրիեթը» եկել էր լրացնելու այս տեղեկությունը եւ «Թուրքիան իր դռները կիսաբացում է Երեւանի առջեւ» խորագրով, ընդգծել էր, որ տվյալ խորհուրդը նույն օրվա նիստում Հայոց ցեղասպանության օրինագծերի դեմ ձեռնարկվող հակաքայլերի ենթատեքստում է պատրաստվում քննարկել Հայաստանի հետ դիվանագիտական շփումներ հաստատելու հարցը: Ըստ «Ջումհուրիեթի», շփումների թուրքական կառավարության պատրաստակամությունը պատճառաբանվում է ցեղասպանության հարցում հայկական սփյուռքի դերը նվազեցնելու անհրաժեշտությամբ:

Հունվարի 22-ին Ազգային անվտանգության խորհրդի նիստի ավարտին թեեւ վարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթը հանդիպեց լրագրողների հետ, բայց եւ այնպես շրջանցեց նիստի որոշումների մասին նրանց հարցերը, թե այդ որոշումները ենթակա չեն հրապարակման: Չհրապարակվեցին նաեւ օրակարգում դրված խնդիրները: Պարզապես խորհուրդը հանդես եկավ Ֆրանսիայի ԱԺ-ին դատապարտող հայտարարությամբ:

Հիրավի, Թուրքիայում ազգային անվտանգության խորհրդի որոշումները չեն հրապարակվում: Բայց օրակարգի խնդիրները որեւէ առնչություն չունեն որոշումների հետ: Ուրեմն այդ խորհուրդը թերթերի միջոցով տեղեկություններ հաղորդելով նիստի օրակարգում ընդգրկված այնպիսի խնդիրների մասին, ինչպիսիք են «Ֆրանսիային հակազդելու» ծրագիրն ու Հայաստանի հետ դիվանագիտական շփումները, փաստորեն տրամադրություններ է շոշափում: Ինչպես երեւում է, օրերս Անգլիան էլ սկսել է Թուրքիայի տրամադրությունները շոշափել: Հակառակ դեպքում հայերի ցեղասպանության հարցում Փարիզի օրինակին հետեւելու Լոնդոնի պատրաստակամության լուրը «Observer»-ի էջերում չէր հայտնվի, ոչ էլ Հոլոքոստի հիշատակի միջոցառումներին հայերի հրավիրման շուրջ ավելորդ կրքեր կբորբոքվեին, ինչպես Թուրքիայում, այնպես էլ Լոնդոնում: Ավելին, թուրքական թերթերը հարձակումներ չէին գործի Մեծ Բրիտանիայի ներքին գործերի նախարար Ջեք Սթրոուի վրա, թե վերջինը խնամքով քողարկել է հայերի այսպես կոչված ցեղասպանությունը Հոլոքոստի հետ նույնացնելու իր մտադրությունը:

Մտադրությունը դեռ հեռու է իրականությունից, հատկապես երբ Հոլոքոստի հիշատակման օրը նաեւ հայերի ցեղասպանությունը հիշատակելու շուրջ հակասական տեսակետներ են արտահայտում բրիտանական կառավարության անդամները: Այս առումով հակասական են նաեւ թուրքական թերթերի հրապարակումները: Մինչ դրանց անդրադառնալը, նշենք, որ վերջիններս Ջեք Սթրոուի նշված մտադրությանը հունվարի 22-ի համարներում «Observer»-ի միջոցով արձագանքեցին: Դրանցից «Աքշամը» նշելով հիշատակման միջոցառումներին Լոնդոնում Թուրքիայի դեսպան Աքբաների հրավիրման մասին, դա անամոթություն համարեց բրիտանական կառավարության համար: «Հյուրիեթն» իր հերթին տեղեկացրեց, որ Հոլոքոստի հիշատակի օրվա շրջանակներում հայերի ցեղասպանության ներառման մտադրության առնչությամբ Թուրքիան ամենակոշտ ձեւով նախազգուշացրել է Անգլիային:

Հունվարի 23-ի համարում նույն «Հյուրիեթը» ելակետ ընդունելով բրիտանական կառավարության շրջական միջավայրի նախարարի խոսքերը, թե հայերի կոտորածը ցեղասպանություն չէր, հանգեց հետեւյալ եզրակացության. «Անգլիան տեղի տվեց, հրաժարվելով հայերին հրավիրել մասնակցելու Հոլոքոստի հիշատակի օրվա միջոցառումներին»: Այս հարցում «Հյուրիեթին» լրացնելու եկավ թուրքական պետհեռուստատեսությունը: Համաձայն դրա հաղորդման, նախարարը, որ օրերս ժամանել էր Թուրքիա, հունվարի 22-ին Ստամբուլում մասնակցությամբ Անգլիայի դեսպան Դեյվիդ Լոգանի, մամուլի ասուլիս էր հրավիրել եւ հերքել էր Հոլոքոստի միջոցառումներին հայերի մասնակցության մասին լուրերը:

Հարցը սակայն սոսկ նախարարը չէ, այլ Անգլիայի Հրեական կոնգրեսը: Ինչպես այդ մասին հունվարի 23-ի առավոտյան Լոնդոնից հաղորդեց թուրքական պետհեռուստատեսության սեփական թղթակիցը, այս կազմակերպությունը գրավոր դիմելով Մեծ Բրիտանիայի ներքին գործերի նախարարություն, նշված մտադրության առնչությամբ խստագույն դատապարտել է նախարար Սթրոուին, նախազգուշացնելով. «Հոլոքոստի հիշատակման միջոցառումներին հայերի մասնակցելու դեպքում, մենք չենք մասնակցի»: Մինչդեռ ներքին գործերի նախարարությունը BBC-ին, որ ուղիղ եթերով հեռարձակելու է հունվարի 27-ին նախատեսվող միջոցառումը, նախապես զգուշացրել է Հայոց ցեղասպանության հիշատակման առնչությամբ: Այսինքն, ներքին գործերի նախարարի մտադրությունը բավականին լուրջ էր: Թվում էր, թե Հրեական կոնգրեսի նախազգուշացումն ավելի, քան լուրջ էր: Ինչ վերաբերում է ներքին գործերի նախարարության հունվարի 22-ի հայտարարությանը, ապա այնտեղ ի պատասխան Կոնգրեսի ասվում է. «Ցեղասպանության հիշատակումը ենթադրում է հիշատակել բոլոր ժողովուրդներին, որոնք դրա զոհն են դարձել»: Ավելին, թուրքական հեռուստատեսության թղթակցի վկայությամբ դրանում ի գիտություն Անգլիայի հրեաների, որպես ցեղասպանության զոհեր նշվում են գնչուները, սերբերը եւ շատ ուրիշներ:

Այդ ժողովուրդներից մեկն էլ հայերն են: Ներկա փուլում ծավալվում է հենց Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը: Անգլիան Ֆրանսիայի օրինակին հետեւելու նախանշաններ է ցույց տալիս: Այդ ընթացքում ամերիկահայերը սկսում են ԱՄՆ նորընտիր նախագահ Ջորջ Բուշ կրտսերին հիշեցնել նախընտրական խոստումների մասին եւ Հայոց ցեղասպանության հարցը վերստին Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի օրակարգ մտցնելու նախաձեռնություն են հանդես բերում: Եվ այսպես, Թուրքիան թուրքական «Գյոզջու» թերթի պատկերավոր արտահայտությամբ խաչակրաց նոր արշավանքների թիրախն է դառնում:

Մշակույթ

Անանց արժեքներ եւ անցնող վեճեր

Համալսարանական տարիներից հիշում եմ, որ Հրանտ Թամրազյանն իր հախուռն խառնվածքով, կրքոտ խոսքով հեշտությամբ գրավում էր ռոմանտիկ ուսանողներիս սրտերը: Մանավանդ այն տարիներին նոր էր լույս տեսել Չարենցի «Խմբապետ Շավարշին» նվիրված հոդվածը, երիտասարդ պրոֆեսորին կուսակցական տույժի էին ենթարկել, եւ մեր համակրանքը, իհարկե, ամբողջովին Թամրազյանի կողմն էր: Բայց այդ հոդվածի մասին քիչ հետո...

1999 թ. լույս տեսավ «Հայ քնարերգուներ» գիրքը, որը շարունակությունն է տարիներ առաջ լույս տեսած նույնանուն ժողովածուի: Այս գրքի ընթերցանությունը մեզ վերադարձնում էր 60-70-ական թթ. մթնոլորտը, երբ գրականության հարցերը քննարկվում էին այնպիսի խոր շահագրգռվածությամբ, այնպիսի կրքոտությամբ, որոնք այսօր հեռավոր մի բան են թվում: Գրականությունը կապվում էր ժողովրդի կյանքի ամենաառանցքային խնդիրների հետ, եւ դրա համար գրականագիտական կամ քննադատական ամեն լուրջ ելույթ ընկալվում էր նաեւ իբրեւ խոսք մեր կյանքի ու պատմության մասին: Այս տպավորությունն ավելի խորանում է, երբ հիշում ենք Թամրազյանի նախորդ գիրքը՝ «Գրական դիմանկարներ եւ հոդվածներ», որը լույս տեսավ 1998-ին: Գրքերից ամեն մեկը լուրջ խոսակցության նյութ է: Ես պիտի փորձեմ համառոտ բնութագրել երկրորդը՝ «Հայ քնարերգուները»:

Ժողովածուն բացող առաջին իսկ հոդվածը շատ բնորոշ է Թամրազյանի խառնվածքին եւ նախասիրություններին: Այն կոչվում է «Ազգային ճանապարհի գաղափարաբանությունը եւ բանաստեղծությունը»: Ենթավերնագիրը նշում է երեք մեծ բանաստեղծի՝ Սիամանթո, Վահան Տերյան, Եղիշե Չարենց, որոնց ստեղծագործությունն էլ հուշել է գրել այս հոդվածը: Երեքի մասին էլ Թամրազյանը մենագրություններ է գրել. այս հոդվածը կրկնություն չէ, այլ մի շատ կարեւոր խնդրի առաջադրում՝ դարասկզբի հայ բանաստեղծության միասնությունը, որը բացահայտվում է երեք բանաստեղծների կողմից ազգային ճակատագրի ընկալման եւ արտացոլման մեջ: Երեք բանաստեղծ, որոնք խորապես ապրում էին իրենց ժողովրդի ճակատագրով: Առհասարակ, հայ գրականությունը, հայ բանաստեղծությունն անհնարին է քննել ժողովրդի պատմության հետ ունեցած անմիջական կապերից դուրս: Բայց այս երեք բանաստեղծներից ամեն մեկն իր ճանապարհով էր գնում դեպի ազգային կյանք: Սիամանթոն, որը մերժեց քնարերգության բոլոր թեմաները՝ հայրենիքի ողբերգության ու պայքարի երգը երգելու համար, Տերյանը, որը, թվում է, հեռու էր քաղաքական խնդիրներից, Չարենցը, որ շատ բան ժառանգեց հենց Տերյանից: Թամրազյանն իր հոդվածում հայ գրականության ազգային դիմագծի ճիշտ ու խոր ըմբռնմամբ ցույց է տալիս, թե երեք իրարից այնքան տարբեր բանաստեղծներ ինչպես մի կարեւորագույն կետում այնքան հարազատ էին միմյանց:

Ահա Թամրազյանը գրում է. «Կյանքը տարբեր ոճերի հեղինակներին... մղում էր նույն ցավերի, նույն հարցերի ոլորտը»: Եվ ցույց է տալիս իսկապես ուշագրավ զուգահեռներ: Հայտնի է, որ Տերյանը հաշտ չէր արեւմտահայ քնարերգության հետ: Բայց ներքին հոգեհարազատությունն ակնհայտ էր, ասենք, այնպիսի մի խնդրում, ինչպիսին հոգեւոր արժեքների նշանակությունն է հայոց ճակատագրում: Եվ, իհարկե, պատահական չէ, որ նույն ժամանակներում Սիամանթոն ու Տերյանն անդրադառնում են հենց այդ հոգեւոր արժեքներին, Սիամանթոն՝ իր «Նավասարդյան աղոթքում» ու «Սուրբ Մեսրոպ» պոեմում, իսկ Վահան Տերյանը՝ «Հոգեւոր Հայաստան» հոդվածում եւ, ըստ էության, «Երկիր Նաիրի» շարքի բոլոր գործերում: Իր բացառիկ տաղանդի բացած ճանապարհներով իր ավագ ժամանակակիցներին էր հետեւում նաեւ Եղիշե Չարենցը:

Հիշեցինք Թամրազյանի սեւեռուն հետաքրքրությունն այս երեք բանաստեղծների ստեղծագործության նկատմամբ: Ներկա գրքում էլ նրանցից երկուսին՝ Սիամանթոյին ու Չարենցին, հատկացված են ամբողջ բաժիններ: Հնարավորություն չունենալով մեկ-մեկ անդրադառնալ այդ գործերին, ասեմ միայն, որ բոլոր էջերում լսվում է Թամրազյանի կրքոտ ձայնը, որը մեզ ստիպում է մտածել մեր գրականության զարգացման կարեւորագույն խնդիրների, դասական բանաստեղծների ժառանգության առանցքային հարցերի մասին: Դա վերաբերում է նաեւ Գուրգեն Մահարուն, Սիլվա Կապուտիկյանին, Վահագն Դավթյանին եւ Անդրանիկ Ծառուկյանին նվիրված հոդվածներին:

Երկու խոսք պիտի ասեմ մասնավորապես Անդրանիկ Ծառուկյանին նվիրված հոդվածի մասին: Ծառուկյանը, փառք Աստծո, մեզանում հայտնի ու սիրված գրող է, եւ միանգամայն արժանի է այն ջերմ վերաբերմունքին, որ կար նրա հանդեպ Հայաստանում: Լայնախոհ մարդ, իսկական հայրենասեր, տաղանդավոր բանաստեղծ ու արձակագիր, նա պատվավոր տեղ նվաճեց հայ նորագույն գրողների շարքում: Բայց նրա բանաստեղծական վաստակը մեզանում քիչ է հայտնի եւ քիչ ուսումնասիրված: Մասնավորապես, «Թուղթ առ Երեւան» պոեմը: Ահա այս պոեմի մասին է գրում Թամրազյանը, գրում է իրեն հատուկ անմիջականությամբ, սիրով, քննադատական խորհրդածություններին հյուսելով հիշողությունները: Ծառուկյանի այդ պոեմի մեջ որոշ բաներ, անկասկած, հնացել են, հատկապես քաղաքական այն իրողությունները, որոնք ժամանակին առիթ դարձան այս պոեմը գրելուն: Բայց Թամրազյանն, անկասկած, ճիշտ է, Ծառուկյանի պոեմի մեջ հայտնաբերելով անանց շերտեր: Այն տաք զգացմունքը, որով համակված է այդ պոեմը, իհարկե, չէր կարող թելադրված լինել միայն ժամանակի կոնկրետ հանգամանքներով: Այդ մեծ, խոր հայրենասիրությունը, թերեւս, ավելի ճշգրիտ, հայրենակարոտությունը, որ պոեմի գլխավոր երակն է, առհասարակ հայ մարդու էության կարեւորագույն տարրերից մեկն է, ինչքան էլ այսօր նորից ծայր տված լինի պանդխտության քարավանը: Մենք երեւի այնքան շատ բան ենք սպասում մեր հայրենիքից, որ շուտ վիրավորվում ենք նրա տերերից ու խռոված հեռանում՝ օտարության մեջ նորից կարոտելու հայրենիքը եւ թախծելու այնպես, ինչպես «Կռունկի» հերոսն էր թախծում միջնադարում... Համենայն դեպս, պատահական չէր, որ գրեթե նույն ժամանակ երկու սերնդակից լիբանանահայ գրողներ գրեցին իրենց պոեմները հայ մարդու անվերջ հայրենակարոտության մասին՝ Ծառուկյանը՝ «Թուղթ առ Երեւանը», Մուշեղ Իշխանը՝ «Հայաստանը»:

Բայց այս գիրքն ավելի շատ տրամադրում է խոսել հատկապես Չարենցի մասին: Գրքի հավելվածում դրված է «Խմբապետ Շավարշին» նվիրված հոդվածը, որն արդեն հիշեցի: Ինքը՝ Թամրազյանն այսպես է բացատրում այդ վերահրատարակությունը. «Նախ, դա ծավալուն պատասխան է իմ ընդդիմախոսներին: Կա եւ երկրորդը: Ես անուղղակիորեն ուզում եմ ընթերցողին ներկայացնել մեր սերնդի հեռավոր օրերի հոգեկան մաքառումները ազգային արժեքների գնահատման ճանապարհին... Եվ վերջապես, Չարենցի հանճարեղ պոեմը... այսօր էլ պահպանում է իր ե՛ւ գեղարվեստական, ե՛ւ գաղափարական կենսունակությունը...»:

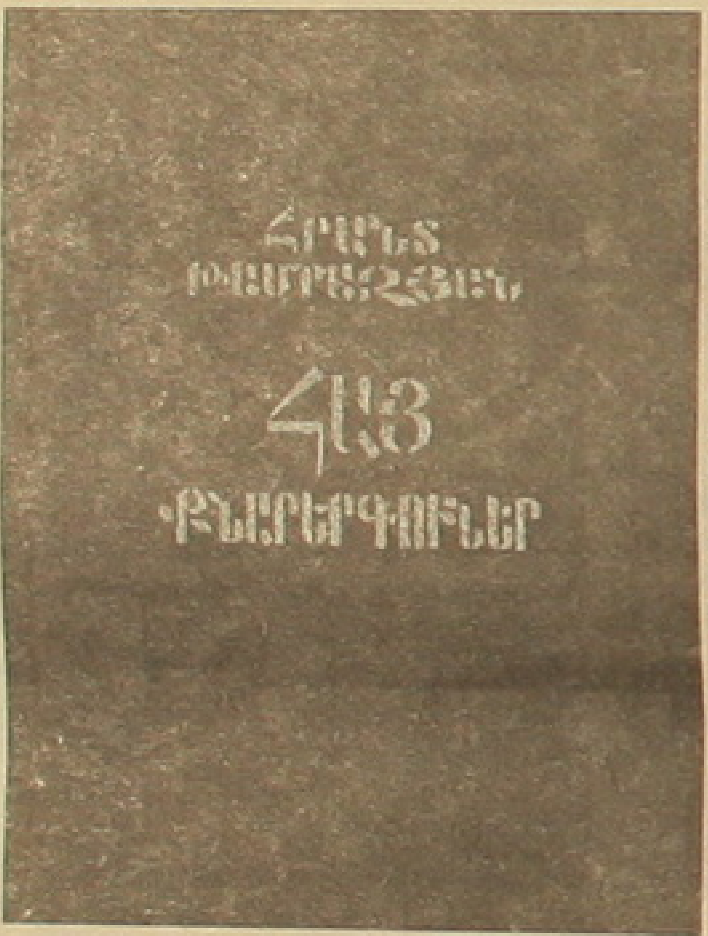

Միանգամայն համաձայն եմ պոեմի արդիական նշանակության մասին ասվածին: Բայց ի՞նչ ընդդիմախոսների նկատի ունի Թամրազյանը: Նրա հոդվածը մեր քննադատության կարեւորագույն ձեռքբերումներից մեկն էր. այն ժամանակին գնահատվեց ըստ արժանվույն, ինչպես վկայում են նաեւ հայ գրողների ու քննադատների՝ տարբեր առիթներով հայտնված կարծիքները: Եվ իսկապես, Թամրազյանը տվեց Չարենցի այդ հզոր պոեմի ճշմարիտ վերլուծությունը: Շատ էին այն ժամանակ խոսում Չարենցի երգիծանքի մասին, բայց Թամրազյանն առաջինն էր, որ հիմնավոր ու հստակ ապացուցեց Խմբապետ Շավարշի կերպարի ողբերգականությունը: Դա հայոց ազգային ողբերգության ամենախոր դրսեւորումներից մեկն էր մեր նորագույն գրականության մեջ:

Թվում էր, թե այդ հոդվածն այսօր էլ պետք է ընկալվի իբրեւ հայ նորագույն քննադատության լավագույն գործերից մեկը: Բայց Հրանտ Մաթեւոսյանը (որի մասին Թամրազյանը մեծ հոդված ունի նախորդ՝ «Գրական դիմանկարներ, հոդվածներ» գրքում) ասել է, թե իրենք, այսինքն մանկավարժական ինստիտուտի ուսանողները Հրանտ Թամրազյանից դեռ շատ առաջ ինստիտուտի միջանցքներում արդեն խոսում էին պոեմի ողբերգականության մասին: Այդ հայտարարությունը տպագրում է «Առավոտ» թերթը: Այլ դեպքերում Թամրազյանին կարելի էր ցանկանալ ուշադրություն չդարձնել նման հայտարարության վրա: Ի՞նչ է նշանակում «միջանցքում քննարկելիս եկանք այն եզրակացության...»: Բայց ասողը հայտնի գրող է, գրողների միության նախագահ, որի ստեղծագործությունը ինքը՝ Թամրազյանը, շատ բարձր է գնահատում: Ուրեմն ստիպված ենք հիշեցնել, որ միջանցքներում շատ ու շատ բաներ են ասում. Հրանտ Թամրազյանը միջանցքներում չի ասել, այլ հրապարակավ, եւ իր ասածը հիմնավոր է ասել: Եվ հենց նրա ասածն է դարձել գրական մտքի փաստ, այլ ոչ թե մանկավարժական ինստիտուտի միջանցքներում ասածները:

Չեմ կարող նորից ու նորից չզարմանալ, թե ինչպես իսկապես տաղանդավոր գրողը, որը խոսքի արժեքը լավ գիտի, այդքան թեթեւ է վերաբերվում իր խոսքին: Բոլորովին վերջերս ուղիղ եթերում մեր այսօրվա բանաստեղծներից մեկին, որը շնորհալի մարդ է, բայց շա՜տ հեռու Չարենցից, հայտարարեց մեր օրերի Չարենց... Մեզ մնում է մի անգամ եւս ափսոսալ այս բոլորի համար...

Ինչ վերաբերում է Թամրազյանի հոդվածին, նրա արժեքը որեւէ չափով չի պակասում: Գիտնականի այս հոդվածը, նրա այլ գործեր շատ արժեքավոր նպաստ են մեր գրականագիտության եւ ընդհանրապես հասարակական մտքի զարգացմանը:

ԱԶԱՏ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

«Կա՛մ ես, կա՛մ Գեղամ Գրիգորյանը»

Հայտարարում է Օպերային թատրոնի երաժշտական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր Օհան Դուրյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ազգային օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնի երաժշտական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր Օհան Դուրյանը եկել է այն համոզման, որ ինչպես Մոսկվայում, Սանկտ Պետերբուրգում կամ Փարիզում, մեզ մոտ նույնպես օպերային թատրոնը չպետք է ունենա գեղարվեստական ղեկավար՝ այն պետք է ղեկավարի թատրոնի գլխավոր դիրիժորը: «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցում ընդգծելով իր եւ օպերային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Գեղամ Գրիգորյանի անհամատեղելիությունը, նա հայտարարեց. «Կա՛մ ես, կա՛մ նա: Երկու խոհարար մի խոհանոցում չի լինի»:

Ըստ մաեստրո Օհան Դուրյանի, ինչպես միշտ, «իր որակը խանգարում է մարդկանց: Այն զոհացնում է ժողովրդին, բայց նրանք, ովքեր որակով իրենից ցածր են, իր թշնամիներն են եւ ամեն անգամ իր համար պրոբլեմներ են ստեղծում»:

Անդրադառնալով հուլիսին օպերային թատրոնի Իտալիա կատարելիք մեկամսյա հյուրախաղերին, Օհան Դուրյանը նշեց, որ Գեղամ Գրիգորյանը պատրաստվում է այդ հյուրախաղերին, մշակում է ծրագիր, դիրիժորներ է նշանակում առանց իրեն՝ թատրոնի երաժշտական ղեկավարին եւ գլխավոր դիրիժորին տեղյակ պահելու: Նա հայտնեց, որ ինքը Իտալիա նամակ է ուղարկել, որում նշում է, որ Գրիգորյանի ներկայացրած ծրագրին համաձայն չէ: Թատրոնի տնօրինությանը Մաեստրոն ներկայացրել է երկու առաջարկ. եթե թատրոնը հյուրախաղերին մասնակցի Գեղամ Գրիգորյանի պայմանավորվածություններով եւ ծրագրով, ապա ինքը չի մասնակցի դրանց, քանի որ չի կարող ստանձնել այդ ծրագրի պատասխանատվությունը, իսկ եթե հյուրախաղերն անցկացվեն իր առաջարկած տարբերակով եւ հարգվեն իր իրավունքները, նա իրեն հասանելիք ամբողջ գումարը կհատկացնի կոլեկտիվին: Ըստ Մաեստրոյի, օպերայի գեղարվեստական ղեկավարն ու տնօրենը «չունեն տարրական կուլտուրա եւ չգիտեն, որ օպերային թատրոնի որակը կերտում են գլխավոր դիրիժորն ու երաժշտական ղեկավարը»: Տնօրինության այն հայտարարությունների առնչությամբ, թե Մաեստրոն խանգարում է հյուրախաղերին, Դուրյանն ասաց, որ դա արվում է այն բանի համար, որ ինքը վերջիվերջո զզվի, հրաժարվի իր աշխատանքից կամ հիվանդանա:

Մաեստրո Դուրյանի խոսքերով, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը եւ օպերային թատրոնի տնօրեն Կամո Հովհաննիսյանը կախում ունեն Գեղամ Գրիգորյանից: Նա հայտարարեց, որ իրենից պաշտոնով բարձր գեղարվեստական ղեկավարն ու տնօրենը կարող են հայտնել մշակույթի նախարարին, որ իր որակը չի բավարարում իրենց, սակայն իր գործերի մեջ խառնվելու եւ իր իրավունքները ոտնահարելու իրավունք նրանք չունեն: Նա նաեւ ընդգծեց, որ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարության հետ իր կնքած աշխատանքային պայմանագիրը ցնահ է:

Խմբագրության կողմից. Մոտ օրերս կպատգրենք հարցազրույց Մաեստրոյի հետ, որտեղ կլուսաբանվի իրավիճակը:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Ի՞նչ սիմֆոնիկ համերգ. ես ռեստորան եմ ուզում:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Հունվարի 24

Հայոց տոմարի Արաց ամսի Լուսնակ օրը

Ծնվել են

- Սուքիաս արք. Սոմալյանը (1776 թ., Կ. Պոլիս), բանասեր, բառարանագիր, թարգմանիչ, Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության աբբահայր: Բացել է Մուրադ-Ռափայելյան առաջին վարժարանը:
- Իգոր Ներսեսովը (1920 թ., Բաքու), երկրաշարժաբան, ՀՀ ԳԱ թղթ. անդամ, միջազգային երկրաշարժաբանական միության փոխնախագահ:

Տարեգրության այս օրը՝

- 1923 թ. որոշում ընդունվեց պետականացնել Էջմիածնի վանքի թանգարանը՝ իր հնագիտական, դրամագիտական, ազգագրական եւ գեղարվեստական ժողովածուներով, եւ հանձնել Լուսժողկոմատին:
- Երեւանում լույս տեսավ «Էկոնոմիչեսկի վեստնիկ Արմենիի» ամսագրի առաջին համարը:
- 1923 թ. ՀԽՍՀ Լուսժողկոմին առընթեր ստեղծվեց ազգային փոքրամասնությունների խորհուրդ:
- 1973 թ. որոշում ընդունվեց հայ պարբերական մամուլի կենտրոնական պետական արխիվ ստեղծելու մասին:
- 1933 թ. շահագործման հանձնվեց Երեւանի ծխախոտի գործարանը:

ՀԵՂԻՆԵ ՂԱՐԱԳՈՒԼՅԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Հետապնդումը շարունակվում է

Հոլանդական Վեյկ ան Զեեի շախմատային մրցաշարում անցկացվեցին ութերորդ տուրի հանդիպումները:

Նոր հաջողության հասավ Ալեքսեյ Շիրովը (Իսպանիա), որը, խաղալով սպիտակ գույնի խաղաքարերով, հաղթեց Սերգեյ Տիվյակովին (Հոլանդիա): Տուրի մյուս արդյունավետ ելքը գրանցվեց Ալեքսանդր Մորոզեւիչ (Ռուսաստան)-Վասիլի Իվանչուկ (Ուկրաինա) պարտիայում, որտեղ առավելության հասավ լվովցի շախմատիստը: Հետաքրքիր է նշել, որ խաղաղությամբ ավարտելով մեկնարկային հինգ հանդիպումները, Իվանչուկն այնուհետեւ ոչ մի ոչ-ոքի չի արել: Տուրի մյուս պարտիաները՝ Պետեր Լեկո (Հունգարիա)-Գարրի Կասպարով (Ռուսաստան), Ալեքսեյ Ֆյոդորով (Բելառուս)-Վլադիմիր Կրամնիկ (Ռուսաստան), Վեսելին Թոփալով (Բուլղարիա)-Վիշվանաթան Անանդ (Հնդկաստան), Էրուն Պիկետ (Հոլանդիա)-Մայքլ Ադամս (Անգլիա), Յան Թիման (Հոլանդիա)-Լուկ վան Վելի (Հոլանդիա), ավարտվեցին ոչ-ոքի արդյունքով:

Ութ տուրից հետո արդյունքներն այսպիսին են. 1. Շիրով՝ 6,5, 2–3. Կասպարով, Կրամնիկ՝ 5,5-ական, 4–6. Անանդ, Ադամս, Մորոզեւիչ՝ 4,5-ական, 7. Իվանչուկ՝ 4, 8–10. Լեկո, Թիման, վան Վելի՝ 3,5-ական, 11–12. Թոփալով, Ֆյոդորով՝ 3-ական, 13. Պիկետ՝ 2,5, 14. Տիվյակով՝ 1,5 միավոր:

Իններորդ տուրում կենտրոնականը, անշուշտ, Կասպարով-Շիրով հանդիպումն է: Մեծ հետաքրքրություն են ներկայացնում նաեւ Կրամնիկ-Մորոզեւիչ, Անանդ-Լեկո պարտիաները:

Գեղասահորդները սկսեցին

Բրատիսլավայում մեկնարկել է Եվրոպայի հերթական առաջնությունը:

Ինչպես միշտ, այս անգամ էլ աշխարհամասի ուժեղագույնների կոչման հիմնական հավակնորդները Ռուսաստանի ներկայացուցիչներն են: Տղամարդկանց մենասահքում մրցակցությունից դուրս են պետերբուրգցիներ Ալեքսեյ Յագուդինը եւ Եվգենի Պլյուշչենկոն, չեմպիոնուհու կոչման համար պայքարը հիմնականում կընթանա մոսկվացի գեղասահորդուհիներ Մարիա Բուտիրսկայայի եւ Իրինա Սլուցկայայի միջեւ: Սպորտային զույգերի մրցավեճում հիմնական ֆավորիտներ են Ելենա Բերեժնայան եւ Անտոն Սիխարուլիձեն: Ինչ վերաբերում է պարային զույգերին, ապա այստեղ շատ է խճճված իրավիճակ է: Ոսկե մեդալներ նվաճելու իրական հնարավորություններ ունեն Մարինա Անիսինա-Գվենդալ Պեյզերա (Ֆրանսիա), Բարբարա Ֆուզար-Պոլի-Մաուրիցիո Մարգալիո (Իտալիա) եւ Իրինա Լոբաչովա-Իլյա Ավերբուխ (Ռուսաստան) զույգերը:

Սլովակիայի մայրաքաղաքում հանդես կգան նաեւ Հայաստանի ներկայացուցիչները. պարային զույգ՝ Տիֆանի Հայդն-Վազգեն Ազրոյան, սպորտային զույգ՝ Մարիա Կրասիլցեւա-Արտյոմ Զնաչկով, մենասահորդներ՝ Յուլիա Լեբեդեւա, Արամայիս Գրիգորյան:

Ուշադրություն դարձրեք հյուրանոցների լողասենյակի նորոգմանը

Միգուցե այստե՞ղ է Ձեր բիզնեսի հաջողությունը

«**Կերամիկա**» ընկերությունը քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն ընդունելու 1700 ամյակին նվիրված տոնակատարությունների կապակցությամբ *հյուրանոցային* շինարարությամբ զբաղվող կազմակերպություններին *բացառիկ* հատուկ գներով առաջարկում է լողասենյակի նորոգման համար անհրաժեշտ ամբողջական տեսականի.

կերամիկական սալիկներ, կերամիկական գրանիտ, ծորակներ, սանիտարական կերամիկա, լողախցիկներ, կախովի առաստաղներ, հատուկ սոսինձներ, ջրատաքացուցիչներ, հայելիներ եւ հավելյալ պարագաներ

Դիմե՛ք մեզ, եւ մենք կանենք ամեն ինչ, որպեսզի կարողանաք ըստ պատշաճի ներկայանալ մեր հայրենակիցներին:

Հեռ. 61-63-00; Ֆաքս. 62-65-37; 52-94-49
E-mail: imex–m@mbox.intarnet.com

«ԱԴԱՆԱ» ՍՊԸ ԲԱՆԿԻ 2000 Թ. ՉՈՐՐՈՐԴ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒՂՂՈՒՄ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2000 թ. չորրորդ եռամսյակում ընդհանուր կապիտալի փոփոխության վերաբերյալ

(հազ.դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	նախ. ժամ.	հաշվ. ժամ.
Մեծությունը ժամանակաշրջանի սկզբում		
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում	570973	553878
Կանոնադրական հիմնադրամ	539537	539537
Գլխավոր պահուստ	35040	35040
Եկամուտների պահուստներ	-3604	-20699
Փոփոխություն ժամանակաշրջանի ընթացքում		
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում	-17095	9507
Կանոնադրական հիմնադրամ		
Գլխավոր պահուստ		
Եկամուտների պահուստներ մինչեւ շահաբաժինների վճարումը	-17095	9507
Մեծությունը ժամանակաշրջանի վերջում		
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում	553878	563385
Կանոնադրական հիմնադրամ	539537	539537
Գլխավոր պահուստ	35040	35040
Եկամուտների պահուստներ	-20699	-11192

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2000 թ. չորրորդ եռամսյակի բանկի դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ

	նախ. ժամ	հաշվ. ժամ
1. Դրամական զուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից	24045	34175
Դրամական զուտ հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	-472356	148613
Դրամական զուտ հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	-170370	710850
Դրամական միջոցների հոսքերի զուտ աճ	-618681	893638
Կանխիկ եւ կանխիկին հավասարեցվ.զուտ միջոցներ ժամշրջ.սկզբում	543268	-75413
Կանխիկ եւ կանխիկին հավասարեցվ.զուտ միջոցներ ժամշրջ.վերջում	-75413	818225

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2000 թ. չորրորդ եռամսյակի բանկի եկամուտների եւ ծախսերի վերաբերյալ

(հազ. դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	նախ. ժամ	հաշվ. ժամ
1. *Տոկոսային եկամուտներ*	64817	75435
2. 1.1 Թղթակցային հաշիվներից ստացված տոկոսներ	29238	41408
1.2 Բանկերում եւ այլ ֆինանսավարկային կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներից ստացված տոկոսներ	40286	54678
1.3 Տեղաբաշխված վարկերի դիմաց ստացված տոկոսներ	15223	18091
1.4 Պետական գանձապետական արժեթղթերից ստացված տոկոսներ այդ թվում՝ հետգնման պայմանագրերով տնօրինվող արժեթղթերից		
1.5 Ընդամենը տոկոսային եկամուտներ	149564	189612
Տոկոսային ծախսեր		
2.1 Բանկերից եւ այլ ֆինանսավարկային կազմակերպություններից ներգրավված միջոցների դիմաց վճարված տոկոսներ	5433	6860
2.2 Ներգրավված ժամկետային ավանդների դիմաց վճարված տոկոսներ	59154	71764
2.3 Այլ տոկոսային ծախսեր	7279	7465
Ընդամենը տոկոսային ծախս	71866	86089
Զուտ տոկոսային եկամուտներ	77698	103523
3. *Ոչ տոկոսային եկամուտներ*		
3.1 Ստացված զուտ կոմիսիոն գումարներ	23109	36153
3.2 Արժեթղթերի վաճառքից ստացված զուտ եկամուտներ	1056	1056
3.3 Արտարժույթի առք ու վաճառքից ստացված զուտ եկամուտներ	4753	6005
3.4 Արտարժույթի վերագնահատումից ստացված դրական (բացասական) փոխարժեքային տարբերություն	3227	5868
3.5 Ստացված տույժեր, տուգանքներ		35
3.6 Այլ ոչ տոկոսային եկամուտներ	9	9
Ընդամենը ոչ տոկոսային եկամուտներ	32154	49126
4. *Ոչ տոկոսային ծախսեր*		
4.1 Աշխատավարձ եւ դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	5396	7326
4.3 Կենսաթոշակային, զբաղվածության եւ սոցիալ. ապահովագրության	1495	2140
4.4 Հարկեր, տուրքեր եւ այլ պարտադիր վճարներ	1033	1044
4.5 Ամորտիզացիոն մասհանումներ	6450	5883
4.6 Բանկի շենքի վարձակալության վճար	18314	24570
4.7 Գովազդային, ներկայացուցչական ծախսեր	1690	2280
4.9 Համակարգչային ծրագրերի, սարքավորումների սպասարկման եւ պահպանման գծով ծախսեր	1274	1780
4.10 Կապի եւ հաղորդակցական միջոցների գծով ծախսեր	4554	5933
4.11 Վճարված տույժեր, տուգանքներ	349	349
4.12 Այլ ոչ տոկոսային ծախսեր	24645	31376
Ընդամենը ոչ տոկոսային ծախսեր	65200	82681
Զուտ ոչ տոկոսային եկամուտներ	-33046	-33555
5. *Հատկացումներ ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստներին*		
5.1 Վարկերի գծով վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին	95729	117545
6. Դուրս գրված ակտիվների վերադարձ		
6.1 Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին մասհանված, բայց դեռեւս հետհաշվեկշիռ դուրս չգրված վարկերի վերադարձ	33824	36386
Ընդամենը վերադարձ	33824	36386
Զուտ մասհանումներ	61905	81159
Շահույթ մինչեւ հարկվելը	-17253	-11191
Շահութահարկ	3446	0
Զուտ շահույթ	-20699	-11191
Չբաշխված շահույթ	-20699	-11191

Գործադիր տնօրեն Ա. Գասպարյան

Գլխավոր հաշվապահի ժ/պ Հ. Մկրտումյան

Կինս եւ ես խորապես զգացված մեր շնորհակալությունն ենք հայտնում Ֆրանսիային իր ցուցաբերած իսկական դեմոկրատական վերաբերմունքի համար՝ ընդունելով Հայոց ցեղասպանությունը:

Հպարտ ենք Ֆրանսիայի քաղաքացիներ լինելու:

ՕՀԱՆ ԴՈՒՐՅԱՆ

ՈՒՂՂՈՒՄ

«Ազգ» օրաթերթի 19.01. 2001 թ. համարում տպագրված Պետական գույքի կառավարման նախարարության մրցույթով եւ բաժանորդագրությամբ մասնավորեցման աղյուսակում 8-րդ կետը կարդալ՝ «Իջեւանի ԲՈՒՍՏ» ՊՓԲԸ:

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

Պետռեգիստրի Տավուշի տարածաշրջանի Դիլիջանի բաժնում 12. 06. 1995 թ. գրանցված Հայկոոպի «Դիլիջանի շուկա» դուստր ձեռնարկությունը:

Գրանցման համարը՝ 2107000109

Վկայականի համարը 013784

Երրորդ անձանց հետ պարտքերի ու պահանջի ժամկետը սահմանվում է երկու ամիս:

Հասցեն՝ Տավուշի մարզ, ք. Դիլիջան:

YEREVAN-PARIS-LYON

SABERATOURS-SEVAN

ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

տրանզիտ փաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

ԱՄՔՈՐ կազմակերպությունը հայտարարում է **որակյալ խոհարարների մրցույթ** ուսանողական ճաշարանում աշխատելու համար:
Բոլոր նրանք, ովքեր կցանկանան մասնակցել մրցույթին, կարող են դիմումի ձեւ վերցնել ԱՄՔՈՐԻ երեւանյան գրասենյակից:

ԱՄՔՈՐ կազմակերպությունը հայտարարում է **մրցույթ ուսանողական ճաշարանի** ղեկավարի պաշտոնում աշխատելու համար:
Բոլոր ցանկացողները կարող են ինքնակենսագրություն ներկայացնել ԱՄՔՈՐԻ երեւանյան գրասենյակ:

Գրասենյակի հասցեն ***Երեւան, Կարապետ Ուլնեցի 16 (նախկին Զափարիձե)***
Դիմումներ ներկայացնելու վերջին ժամկետը 2001 թ.-ի փետրվարի 2-ն է, ժամը 17:00-ն

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ չափիչ սարքավորումների մատակարարման համար: Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ տարածքում, այնպես էլ արտասահմանում գրանցված կազմակերպությունները: Մրցույթի անցկացման պայմանների, ինչպես նաեւ սարքավորման տեխնիկական մանրագրերը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66: Առաջարկները պետք է ներկայացվեն վերոհիշյալ հասցեով մինչեւ 2001 թ. փետրվարի 27-ը, ժամը 12.00:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի

Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի Հայաստանի Կլոր սեղանի գրասենյակը

ժամանակավոր աշխատանքի է հրավիրում

Ծրագրի պատասխանատուի

Ծրագրի պատասխանատուն պետք է աշխատի Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի Հայաստանի գրասենյակի կողմից իրականացվող երաշտի հետեւանքների վերացմանն ուղղված ծրագրում՝ սերտորեն համագործակցելով միջազգային կազմակերպությունների, նախարարությունների, տեղական իշխանությունների, գյուղական համայնքների եւ Հայկական եկեղեցիների հետ:

Թեկնածուները պետք է ունենան

մարդասիրական/բաշխման ծրագրերում աշխատանքի փորձ
միջազգային կազմակերպություններում աշխատանքի փորձ
անգլերենի իմացությունը եւ համակարգչային հմտությունները պարտադիր են

Մյուս բոլոր հավասար պայմանների դեպքում առավելությունը կտրվի էջմիածնի բնակիչներին:

Անձնական եւ աշխատանքային տեղեկությունները ներկայացնել էջմիածին, Մայր Աթոռ, ԵՀԽ Կլոր սեղանի գրասենյակ կամ ուղարկել **armwcc@etchmiadzin.am** կամ **armwcc@arminco.com** հասցեով, մինչեւ 2000 թ. հունվարի 30-ը նշելով նախորդ աշխատավայրերի հեռախոսները եւ հասցեները:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Համաշխարհային բանկի IDF դրամաշնորհով իրականացվող «Մշակութային ժառանգության համար նախաձեռնության» ծրագրի շրջանակներում

ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՂ

տեղի համար

Ներկայացվող պահանջներ.

- Բարձրագույն կրթություն
- Նվազագույնը հինգ տարվա աշխատանքի փորձ կառավարական, ոչ կառավարական եւ/կամ միջազգային կազմակերպություններում
- Գրավոր եւ բանավոր հայերենի եւ անգլերենի գերազանց իմացություն
- Զեկուցման նախագիծ եւ դրամաշնորհի առաջարկներ կազմելու իմացություն
- Վարչական եւ կազմակերպչական գերազանց ունակություն
- Մարդկանց հետ շփման եւ հաղորդակցման գերազանց ունակություն

Փաստաթղթերի (CV) ներկայացման վերջին ժամկետը 2001 թ. փետրվարի 5-ն է:
Երեւան, Կառավարական 3-րդ մասնաշենք, հեռ.՝ 521505, 526474

Small Grants Program - 2001

The World Bank Yerevan Office is pleased to invite application proposals for eligibility under the Small Grants Program-2001. The grants are likely to be in the amount of $5,000 - $10,000 and will be available only for the local registered non-governmental non-profit organizations with at least 2 years of experience. Grants will be awarded on a competitive basis, and the past performance (operational/financial) will be considered, among other factors, in selecting the winner.

Grants will be available for specific activities in the following priority areas: poverty reduction, particularly, social development projects with innovative approaches and aimed at helping NGOs leverage their programs. Another priority area is to support proposals focused on the upcoming 1700 celebrations of adoption of Christianity in Armenia, with an emphasis on sustainable value added to the cultural heritage. The financial activities may include conferences and seminars, special editions or startup costs of publications, audio-visual materials and/or other innovative efforts.

The Grants Program-2001 will not provide support for operational projects; research programs; formal academic training programs; ongoing institutional support; scholarships; or for individuals applying on their own behalf, including for travel or studies. Please, note that the administrative expenses of the NGOs cannot be included for financial assistance.

You can obtain the application forms from the WB Yerevan office at the address 9 Vazgen Sargsyan Street, floor #3, Yerevan, Armenia.

The deadline for applications submission is February 16, 2001. Please submit the proposal in a sealed envelope addressed to the WB SGP Committee.

The World Bank Yerevan Office

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հանրապետության նախագահի մրցանակի հայցման կարգը

Հանրապետության նախագահի մրցանակը շնորհվում է ամեն տարի հետեւյալ հինգ բնագավառներում արժեքավոր գործեր եւ հայտնագործություններ կատարած հայ հեղինակներին.

- *գիտություն (բնական եւ տեխնիկական գիտություններ)*
- *ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաներ*
- *գրականություն եւ արվեստ*
- *առողջապահություն*
- *մարդկային եւ հասարակական արժեքների զարգացում*

Նշված բնագավառներին վերաբերող աշխատանք կարող է ներկայացնել հեղինակը (հեղինակները) կամ համապատասխան բնագավառի ճանաչված որեւէ մասնագետ, եթե աշխատանքը կատարվել է 2000 թվականի ընթացքում եւ բավարարում է հայցման պահանջները:
Ներկայացման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերը կարելի է ստանալ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր վարչության գրասենյակից:

Կառ. 3-րդ մասն., 2-րդ հարկ, հեռ. 52-09-40, 56-01-06
Ներկայացման վերջին ժամկետը մարտի 2-ն է:

«Փոքր դրամաշնորհների ծրագիր-2001»

Համաշխարհային բանկի երեւանյան գրասենյակը հրավիրում է դիմում-առաջարկներ ներկայացնել «Փոքր դրամաշնորհների ծրագիր-2001»-ին (ՓԴԾ) մասնակցելու համար: Դրամաշնորհների գումարը կազմելու է մոտավորապես 5000-10000 ԱՄՆ դոլար եւ տրվելու է տեղական, գրանցված, առնվազն 2 տարվա փորձ ունեցող, շահույթ չհետապնդող հասարակական կազմակերպություններին /ՀԿ/: Դրամաշնորհները հատկացվելու են մրցակցային հիմունքներով, եւ հաղթողին ընտրելիս այլ գործոնների հետ մեկտեղ հաշվի են առնվելու տվյալ կազմակերպության աշխատանքային գործունեության նախկին արդյունքները (գործառնական/ֆինանսական):

Դրամաշնորհները տրվելու են հետեւյալ առաջնահերթ ոլորտներում որոշակի գործունեություն իրականացնելու համար. աղքատության նվազեցման, մասնավորապես նորարարական մոտեցումներով սոցիալական զարգացման ծրագրեր, որոնք նպատակաուղղված են խթանելու ՀԿ-ների կողմից իրականացվող ձեռնարկումները: Մյուս առաջնահերթ ոլորտին են վերագրվելու այն առաջարկությունները, որոնք նպատակաուղղված կլինեն Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակին նվիրված միջոցառումների կազմակերպմանը, եւ հիմնական շեշտը դրվելու է մշակութային ժառանգության մնայուն արժեքների հնչեղացման վրա: Ֆինանսավորում հայցող աշխատանքները կարող են ներառել համաժողովների եւ սեմինարների կազմակերպման, հրատարակումների լույս ընծայման, լսա-տեսողական նյութերի պատրաստման եւ/կամ այլ նորարարական աշխատանքներ:

«Փոքր դրամաշնորհների ծրագիր-2001»-ը աջակցություն չի նախատեսում գործառնական, հետազոտական, բարձրագույն կրթական ծրագրերի համար, ինստիտուցիոնալ տեւական օժանդակության, կրթաթոշակների հատկացման կամ ուսումնական ծրագրերի ֆինանսավորման համար դիմած առանձին անձանց ճանապարհային ծախսերի համար: Խնդրում ենք նաեւ հաշվի առնել, որ ՀԿ-ների վարչական ծախսերը չեն ներառվելու ֆինանսական աջակցության շրջանակներում:

Դիմումների ձեւը կարելի է ձեռք բերել Համաշխարհային բանկի երեւանյան գրասենյակում. հասցեն՝ Վազգեն Սարգսյանի փ., շ. 9, 3-րդ հարկ, Երեւան, Հայաստան:

Դիմումները ներկայացնելու վերջնաժամկետը սահմանված է մինչեւ 2001 թ. փետրվարի 16-ը: Խնդրում ենք առաջարկը ներկայացնել ՀԲ ՓԴԾ հանձնաժողովին հասցեագրված կնքված ծրարով:

Համաշխարհային բանկի երեւանյան գրասենյակ

@rminco Global Telecommunications **ԻՆՏԵՐՆԵՏ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» ՍՐՃԱՐԱՆՈՒՄ:** *Խանջյան 50: Հեռ. 575823:*